

**ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΩΝ Ή ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΙΣΧΥ
ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ**

I.- ΕΙΣΑΓΩΓΗ

A.- Σύμφωνα με τη θεωρία και τη μέχρι σήμερα διαμορφωθείσα εθνική και κοινοτική νομολογία σχετικά με το δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού, η ex post προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού εφαρμόζεται, κατ' αρχάς, προς αποφυγή καταχρηστικής συμπεριφοράς από μία Επιχείρηση που κατέχει Σημαντική Ισχύ στην Αγορά (ΣΙΑ) που εξετάζεται. Κατ' εξαίρεση, η επιβολή ex ante κανονιστικών υποχρεώσεων σε μία Επιχείρηση με ΣΙΑ γίνεται μόνο όταν διαπιστωθεί ότι η ex post προστασία του ανταγωνισμού στη συγκεκριμένη αγορά δεν επαρκεί έτσι ώστε αυτός να είναι αποτελεσματικός. Για το λόγο αυτόν, ο ex ante έλεγχος γίνεται σε μη ώριμες αγορές με υψηλούς και ισχυρούς φραγμούς εισόδου νέων ανταγωνιστών, οι οποίοι δεν μπορούν να ανταγωνιστούν αποτελεσματικά την ήδη εγκατεστημένη Επιχείρηση με ΣΙΑ (incumbent).

Τα ανωτέρω εφαρμόζονται και στην αγορά των τηλεπικοινωνιακών (ηλεκτρονικών πλέον επικοινωνιών), η οποία έτυχε ιδιαίτερης νομοθετικής ρύθμισης σε κοινοτικό επίπεδο λόγω της υπάρξεως, κατά την απελευθέρωσή της, των επιχειρήσεων με ΣΙΑ που δρούσαν ως Κρατικά Μονοπώλια σε κάθε χώρα – μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύμφωνα με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που θεσπίστηκε το 2002, οι Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές (ΕΡΑ) κάθε χώρας μέλους, είχαν υποχρέωση να διερευνήσουν την ύπαρξη ή όχι ανταγωνισμού στις αγορές των ηλεκτρονικών επικοινωνιών της χώρας τους και να επιβεβαιώσουν ότι η προτεινόμενη ρύθμιση βρίσκεται σε αρμονία με τις εξελίξεις σε αυτή την αγορά. Η ανάλυση αγορών θα έπρεπε να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις επιταγές του εν λόγω θεσπισθέντος νομοθετικού πλαισίου, και ιδίως με την Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

της 7^{ης} Μαρτίου 2002 «*σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (Οδηγία Πλαίσιο)*».¹ Συγκεκριμένα οι Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές (ΕΡΑ), όφειλαν να προβούν στην ανάλυση των αγορών και να οριοθετήσουν τις σχετικές αγορές που αντιστοιχούν στις εθνικές συνθήκες, σύμφωνα με τις αρχές του δικαίου του ανταγωνισμού, να τις αναλύσουν και να εξετάσουν εάν υπάρχει επαρκής ή αποτελεσματικός ανταγωνισμός (effective competition) επιβάλλοντας, τροποποιώντας ή αίροντας ρυθμιστικές υποχρεώσεις σε τηλεπικοινωνιακούς οργανισμούς ανάλογα με την ισχύ τους στις σχετικές αγορές. Κατ' επιταγή της Οδηγίας Πλαίσιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε τη Σύσταση 2003/311/ΕΚ² με την οποία προσδιορίστηκαν οι αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων (ex ante) κανονιστική ρύθμιση τόσο σε επίπεδο λιανικής όσο και σε επίπεδο χονδρικής.

Λόγω της μεγάλης ανάπτυξης του ανταγωνισμού στην αγορά των ηλεκτρονικών υπηρεσιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο (συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας) μετά την εφαρμογή του ανωτέρω νομοθετικού πλαισίου που θεσπίστηκε το 2002, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επανεξέτασε τις αγορές των προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και εξέδωσε τη Σύσταση 2007/879/ΕΚ³, με την οποία τροποποίησε την ανωτέρω 2003/311/ΕΚ Σύστασή της. Με την νεώτερη αυτή Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μειώθηκε ο αριθμός των σχετικών αγορών στις οποίες επιβάλλεται ex ante κανονιστική ρύθμιση από συνολικά 18 αγορές σε 7 αγορές και ειδικότερα οι αγορές λιανικής μειώθηκαν από 7 σε 1.⁴

¹ ΕΕΕΚ L 108 της 24.4.2002, σ. 33 επ.

² Σύσταση Επιτροπής της 11^{ης} Φεβρουαρίου 2003 «για τις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση σύμφωνα με την Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών», ΕΕΕΚ L 114 της 8.5.2003, σ. 45 επ.

³ Σύσταση της Επιτροπής της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2007 «αναφορικά με τις σχετικές αγορές προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών που επιδέχονται εκ των προτέρων ρύθμιση σύμφωνα με την Οδηγία 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών», ΕΕΕΚ L 344 της 28.12.2007, σ. 65 επ.

⁴ Η αιτιολογία της τροποποίησης της 2003/311/ΕΚ Σύστασης με την εν λόγω 2007/879/ΕΚ Σύσταση αναφέρεται στην παράγραφο 2 της τελευταίας ως εξής: «Στόχος κάθε εκ των προτέρων ρυθμιστικής παρέμβασης είναι σε τελική ανάλυση να προκύψουν οφέλη για τους τελικούς χρήστες καθιστώντας τις αγορές λιανικής ανταγωνιστικές σε διαρκή βάση. Ο ορισμός των συναφών αγορών μπορεί να αλλάξει – και όντως αλλάζει – συν τω χρόνω, καθώς εξελίσσονται τα χαρακτηριστικά προϊόντων και υπηρεσιών και μεταβάλλονται οι δυνατότητες υποκατάστασης της ζήτησης και της προσφοράς. Δεδομένου ότι η σύσταση 2003/311/ΕΚ ισχύει περισσότερο από τέσσερα χρόνια, ενδείκνυται πλέον να αναθεωρηθεί η αρχική έκδοση με βάση τις εξελίξεις της αγοράς. Συνεπώς, η παρούσα σύσταση αντικαθιστά τη σύσταση 2003/311/ΕΚ της Επιτροπής.»

Με τη Σύστασή της 2007/879/ΕΚ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχωρεί στη δραστική άρση των ex ante κανονιστικών ρυθμίσεων των αγορών (χονδρικής και λιανικής) και ειδικότερα των αγορών λιανικής με το σκεπτικό ότι: «Κανονιστικοί έλεγχοι επί υπηρεσιών λιανικής επιβάλλονται μόνο όταν οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές κρίνουν ότι συναφή μέτρα χονδρικής ή μέτρα που αφορούν την επιλογή ή προεπιλογή φορέα θα αποτύχουν την επίτευξη του στόχου για εξασφάλιση αποτελεσματικού ανταγωνισμού και εκπλήρωση στόχων δημόσιου συμφέροντος. Παρεμβαίνοντας στις αγορές χονδρικής, ακόμη και με επανορθωτικά μέτρα που μπορεί να επηρεάσουν τις αγορές λιανικής, τα κράτη μέλη μπορούν να εξασφαλίσουν το μεγαλύτερο δυνατό άνοιγμα της αζιακής αλυσίδας στον ομαλό ανταγωνισμό, ώστε να προκύπτει το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα για τον τελικό καταναλωτή. Κατά συνέπεια, η παρούσα σύσταση προσδιορίζει κυρίως τις αγορές χονδρικής, η ενδεδειγμένη κανονιστική ρύθμιση των οποίων αποσκοπεί σε αντιμετώπιση της έλλειψης αποτελεσματικού ανταγωνισμού, η οποία είναι εμφανής στις αγορές του τελικού καταναλωτή. Εάν μια εθνική ρυθμιστική αρχή καταδειξεί ότι οι παρεμβάσεις στις αγορές χονδρικής αποδείχθηκαν ανεπιτυχείς, η σχετική αγορά λιανικής ενδέχεται να είναι επιδεκτική εκ των προτέρων κανονιστικής ρύθμισης υπό τον όρο ότι πληρούνται τα προαναφερθέντα τρία κριτήρια.» (βλ. παρ. 15). Τα κριτήρια αυτά, τα οποία πρέπει να υφίστανται σωρευτικά, είναι (α) η ύπαρξη υψηλών και ισχυρών φραγμών εισόδου, (β) η δομή της αγοράς να είναι τέτοια που να μην επιτρέπει τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό και (γ) η ανεπάρκεια των κανόνων για την ex post προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού να εξασφαλίσουν τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό.

Ομοίως, σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 3 της Οδηγίας Πλαίσιο, *«όταν μία εθνική ρυθμιστική αρχή καταλήξει στο συμπέρασμα ότι σε μία αγορά ο ανταγωνισμός είναι αποτελεσματικός, δεν θα επιβάλει ή δεν θα διατηρήσει καμμία από τις συγκεκριμένες κανονιστικές υποχρεώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 2 ή γενικότερα στο άρθρο αυτό. Στις περιπτώσεις όπου σε συγκεκριμένο τομέα ήδη υφίστανται κανονιστικές υποχρεώσεις, θα πρέπει να καταργήσει αυτές τις υποχρεώσεις στις επιχειρήσεις της σχετικής αυτής αγοράς».*

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η επιβολή από μία ΕΡΑ ex ante κανονιστικών υποχρεώσεων εξαρτάται από την ανάλυση της σχετικής αγοράς (market analysis) βάσει των ως άνω κριτηρίων, η ύπαρξη των οποίων αποτελεί **προϋπόθεση** για την ex ante κανονιστική ρύθμιση των σχετικών αγορών.⁵ Εάν,

⁵ Βλ και European Regulators Group (ERG) Report on Guidance on the application of the three criteria test 2008, June 2008 και ERG Report on Transition from sector – specific regulation to competition law, October 2009: “... This means that in relation to imposing ex ante regulation for the markets not listed any more in this Recommendation, the NRAs

λοιπόν, σε μία σχετική αγορά δεν πληρούνται σωρευτικά τα ως άνω κριτήρια, γεγονός που σημαίνει ότι **ο ανταγωνισμός είναι αποτελεσματικός**, τότε είτε στην αγορά αυτή δεν πρέπει να υπάρξει ex ante κανονιστική ρύθμιση, είτε η υπάρχουσα κανονιστική ρύθμιση που έχει επιβληθεί από την ΕΡΑ πρέπει να **καταργηθεί**.

Δεδομένου, λοιπόν, ότι ο απώτερος σκοπός είναι η εξάλειψη οιασδήποτε κανονιστικής υποχρέωσης και η ελεύθερη λειτουργία των αγορών βάσει εμπορικών και μόνο όρων, προς όφελος των καταναλωτών, όταν ο ανταγωνισμός καταστεί αποτελεσματικός,⁶ τότε η ex ante κανονιστική ρύθμιση μίας σχετικής αγοράς πρέπει να καταργηθεί, καθόσον οι επιβληθείσες κανονιστικές υποχρεώσεις αποσκοπούν στη μείωση των φραγμών εισόδου σε μία μη ώριμη αγορά και στην επίτευξη του αποτελεσματικού ανταγωνισμού προς όφελος των καταναλωτών. Όλα αυτά συνάγονται και από την έννοια και τη λειτουργία της ex ante κανονιστικής ρύθμισης και της ex post προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού.

Η επιβολή κανονιστικής ρύθμισης μίας σχετικής αγοράς με τη σωρευτική εφαρμογή των ως άνω τριών κριτηρίων, που προβλέπονται στην ανωτέρω Σύσταση 2007/879/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δεν πρέπει να αποτελεί μία άσκηση σε μία μεμονωμένη σχετική αγορά αποκομμένη από τις λοιπές σχετικές αγορές, αλλά **τα κριτήρια αυτά πρέπει να εφαρμοστούν λαμβάνοντας υπ' όψιν το σύνολο των σχετικών αγορών**. Δηλαδή, πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν και οι κανονιστικές υποχρεώσεις που έχουν επιβληθεί σε συναφείς και επηρεαζόμενες αγορές. Η συνολική αυτή ανάλυση αποτελεί μέρος της ουσίας της εφαρμογής των προαναφερόμενων κριτηρίων, σύμφωνα με το περιεχόμενο της ως άνω Σύστασης.

should apply the three criteria test. Depending on each NRA's assessment, it is likely that certain markets of the Recommendation will be deregulated and that market not listed will be regulated. ... One of those issues relates to the application of the three criteria test as a precondition for ex ante regulation of markets no longer included in the Recommendation. ...”.

⁶ ERG Report on Transition from sector – specific regulation to competition law, October 2009: “...from a regulated environment to a purely commercial (non – regulated) environment.”

Συνεπώς, είτε η επιβολή κανονιστικών υποχρεώσεων, είτε η κατάργηση υφιστάμενων από τις ΕΡΑ πρέπει να γίνεται κατόπιν εξέτασης των επιπτώσεων που έχουν σε μία αγορά οι επιβληθείσες ήδη κανονιστικές υποχρεώσεις σε μία άλλη συναφή αγορά, εκτιμώντας την αποτελεσματικότητα των κανονιστικών αυτών υποχρεώσεων.⁷ Για το σκοπό αυτόν, οι ΕΡΑ πρέπει να υλοποιήσουν τις εξής ουσιαστικές εργασίες:

- να εφαρμόσουν σωρευτικά τα ως άνω τρία κριτήρια,
- να διασφαλίσουν την επάρκεια των επιβληθεισών κανονιστικών υποχρεώσεων στις αγορές χονδρικής
- να διασφαλίσουν ένα επαρκές επίπεδο ανταγωνισμού στις αγορές λιανικής και
- να επαγρυπνούν ως προς την ύπαρξη αποτελεσματικού ανταγωνισμού στις αγορές.⁸

Τέλος δε, σύμφωνα με το European Regulators Group (ERG) **η συντριπτική πλειοψηφία** των ΕΡΑ της Ευρωπαϊκής Ένωσης **δεν προβαίνουν σε ex ante ρύθμιση των δεσμοποιημένων προϊόντων**, ακόμα κι εάν συμπεριλαμβάνεται στο πακέτο αυτό και ρυθμιζόμενη υπηρεσία.⁹ Σε πολλές, μάλιστα, περιπτώσεις, η ex ante ανάλυση για τον έλεγχο της συμπίεσης περιθωρίου κέρδους (Margin Squeeze- MS) αποτελεί μέρος του καθορισμού των τιμών στις χονδρικές αγορές.¹⁰

⁷ ERG Report on Transition from sector – specific regulation to competition law, October 2009: «... Prior to regulating a market (or, in the alternative, prior to deciding to de-regulate a market) NRAs must therefore take into full consideration the specific role that remedies in related markets may play. NRAs should assess for example the effectiveness of upstream obligations for the development of competition downstream, also taking into account the means by which introduction of higher or better capacities or qualities of the regulated upstream service, or the existence of an effective process for access to inputs, may assist in the development of competition even absent regulation in the downstream market. ...”.

⁸ ERG Report on Transition from sector – specific regulation to competition law, October 2009: «... as they may assist NRAs in fulfilling essential tasks such as: - conducting the three criteria test, - ensuring the sufficiency of the wholesale remedies, - ensuring an adequate degree of retail market competition, - ongoing monitoring of markets, and, globally, monitoring the sustainability of effective competition. ...”.

⁹ ERG Report on the Discussion on the application of margin squeeze tests to bundles, March 2009: “... Twelve NRAs (Austria, Croatia, Estonia, Germany, Greece, Ireland, Italy, Poland, Portugal, Slovenia, Spain and Turkey) in the sample have a procedure to perform an ex ante MS (Margin Squeeze) analysis in at least one retail market. The rest of the NRAs that responded stated that they analyze MS ex post. ... These countries declare that this happens on a case by case basis – either when there is a complaint or when ex post there is an allegation of MS taking place. ... Only five countries apply an ex ante MS analysis to bundled offers. Some of these countries assess the economic replicability of the whole bundle whilst others assess the replicability of a bundle component or both. ...”

¹⁰ ERG Report on the Discussion on the application of margin squeeze tests to bundles, March 2009: “... In other cases the ex ante MS analysis is part of the wholesale price setting exercise – that is, it is a regulatory tool to directly address potential issues in relation to wholesale tariffs. ...”.

Εν κατακλείδι, σύμφωνα με το νομοθετικό - κανονιστικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έτσι όπως αυτό έχει διαμορφωθεί από σχετικές αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τη νομολογία του ΔΕΚ, επιβάλλονται, κατ' εξαίρεση, σε μία Επιχείρηση με ΣΙΑ ex ante κανονιστικές υποχρεώσεις στις λιανικές αγορές που δραστηριοποιείται (downstream retail market), μόνο όταν οι ήδη επιβληθείσες στην ίδια Επιχείρηση με ΣΙΑ ex ante κανονιστικές υποχρεώσεις στη σχετική αγορά χονδρικής (upstream wholesale market) δεν επαρκούν για την επίτευξη του αποτελεσματικού ανταγωνισμού. Στο κείμενο της διαβούλευσης εξάγονται συμπεράσματα από δύο ανακοινώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επί του ίδιου θέματος, τις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ για την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού στις περιπτώσεις που αποτελούν το αντικείμενο της διαβούλευσης. Η πρώτη εξ αυτών εξεδόθη το 1998 και η δεύτερη το 2009.

Θεωρούμε ότι η αναφορά στην ανακοίνωση του 1998 είναι πιθανόν να οδηγήσει σε λανθασμένα συμπεράσματα, καθώς αυτή εξεδόθη σε χρόνο κατά τον οποίο δεν είχε αναπτυχθεί το πλήρες φάσμα των ρυθμισμένων υπηρεσιών χονδρικής και μάλιστα με κατά LRIC κοστοστρεφή τιμολόγια (υπενθυμίζεται ότι ο Κανονισμός για τον αδεσμοποίητο τοπικό βρόχο εξεδόθη το 2000).

Με την πάροδο πολλών ετών από την απελευθέρωση της αγοράς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, η ΕΕ εξέδωσε νέα ανακοίνωση για τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 (τη δεύτερη από τις παραπάνω ανακοινώσεις, αυτή του 2009), η οποία προσεγγίζει το ζήτημα με λιτότητα και σαφήνεια λαμβάνοντας προφανώς υπόψη το γεγονός ότι όλες οι απαραίτητες υπηρεσίες χονδρικής για την αναπαραγωγή των όποιων προϊόντων του δεσπόζοντα Οργανισμού από τους ανταγωνιστές του παρέχονται κοστοστρεφώς και μάλιστα με τη μεθοδολογία LRIC. Ειδικότερα, η ανακοίνωση αυτή, που εξεδόθη 11 χρόνια μετά την αναφερόμενη στο κείμενο της διαβούλευσης στο παρόν σημείο, αναφέρει για τη συμπίεση περιθωρίου τιμών (σημ 80 της ανακοίνωσης):

‘... ένα προϊόν, μία δεσπόζουσα επιχείρηση μπορεί να το χρεώνει στην αγορά προηγούμενου σταδίου (σ.σ. στη χονδρική) σε τιμή που συγκρινόμενη με την τιμή που χρεώνει στην αγορά επόμενου σταδίου (σ.σ. στη λιανική), ενδέχεται να μην επιτρέπει ακόμα και σε έναν εξίσου αποτελεσματικό ανταγωνιστή να έχει εμπορικό κέρδος στην αγορά επόμενου σταδίου με κάποια διάρκεια (επονομαζόμενη ‘συμπίεση περιθωρίου κέρδους’). Στις

περιπτώσεις συμπίεσης περιθωρίου κέρδους, το σημείο αναφοράς το οποίο η Επιτροπή γενικά θα χρησιμοποιεί για να καθορίσει τα έξοδα ενός εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή είναι το MMEK (σ.σ. LRIC) του τμήματος αγοράς επόμενου σταδίου (σ.σ. της λιανικής) της ολοκληρωμένης δεσπόζουσας επιχείρησης.

Σε υποσημείωση δε στην ανωτέρω παράγραφο η ΕΕ σημειώνει ότι ‘σε ορισμένες περιπτώσεις, η Επιτροπή ενδέχεται να χρησιμοποιήσει ως σημείο αναφοράς το MMEK ενός μη ολοκληρωμένου ανταγωνιστή στο επόμενο στάδιο της αγοράς (σ.σ. στη λιανική), για παράδειγμα, όταν δεν είναι δυνατό να διαχωρισθούν τα έξοδα της δεσπόζουσας επιχείρησης μεταξύ πράξεων προηγούμενου (σ.σ. της χονδρικής) και επόμενου (σ.σ. της λιανικής) σταδίου.’

Ακόμα και στην υποσημείωση (και παρότι αυτό τυπικά δεν αφορά τον ΟΤΕ καθώς η ΕΕΤΤ μας έχει υποδείξει και χρησιμοποιεί στις Αποφάσεις της μεθοδολογία καθορισμού LRIC κόστους λιανικής στη βάση του πλήρως ελεγμένου ΕΚΟΣ ΟΤΕ), η ΕΕ παραπέμπει στον έλεγχο του LRIC κόστους λιανικής των εναλλακτικών παρόχων, παρακάμπτοντας τελείως τα όποια κόστη δικτύου (χονδρικής), λαμβάνοντας φυσιολογικά υπόψη ότι η ρύθμιση στο επίπεδο της χονδρικής φέρει όλους τους παρόχους χωρίς ανταγωνιστικό μειονέκτημα (αν όχι με πλεονέκτημα) έναντι του δεσπόζοντος παρόχου στο επίπεδο αυτό.

Δεν θεωρούμε ότι η αναφορά στην ανακοίνωση του 1998 είναι σκόπιμη, ιδιαίτερα στα σημεία που αυτή αποκλίνει από την νεώτερη ανακοίνωση επί του θέματος. Αυτό αφορά ειδικά την αναγκαιότητα και τη φύση των ελέγχων συμπίεσης περιθωρίου τιμών στις περιπτώσεις όπου υφίστανται ρυθμισμένες υπηρεσίες χονδρικής. Σύμφωνα με την πλέον πρόσφατη ανακοίνωση, ο έλεγχος συμπίεσης περιθωρίου τιμών δεν είναι απαραίτητος και σε κάθε περίπτωση το βασικό κριτήριο για τη συμβατότητα ή μη μίας οικονομικής προσφοράς του δεσπόζοντος Οργανισμού είναι ο έλεγχος ληστρικής τιμολόγησης με βάση τα δικά του LRIC κόστη λιανικής.

Τα ως άνω υιοθετούνται και στην Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: «Κατευθύνσεις σχετικά με τις προτεραιότητες της Επιτροπής κατά τον έλεγχο της εφαρμογής του άρθρου 82 της συνθήκης ΕΚ σε καταχρηστικές συμπεριφορές αποκλεισμού που υιοθετούν δεσπόζουσες επιχειρήσεις»¹¹ (στη συνέχεια Κατευθυντήριες Γραμμές της Ε.Ε. για το άρθρο 82 της Συνθ. Ε.Ε.), όπου στο Κεφάλαιο Γ' («Συμπεριφορά αποκλεισμού με βάση τις τιμές»), παρ. 23 επ., αναγράφονται τα ακόλουθα: «23. ... Ο έντονος ανταγωνισμός ως προς τις τιμές είναι εν γένει επωφελής για τους καταναλωτές. Για να προλάβει τον αντιανταγωνιστικό αποκλεισμό, η Επιτροπή θα παρεμβαίνει συνήθως μόνο όταν η σχετική συμπεριφορά έχει ήδη παρακωλύσει ή είναι ικανή να παρακωλύει τον ανταγωνισμό από άλλες ανταγωνιζόμενες επιχειρήσεις οι οποίες θεωρούνται εξίσου αποτελεσματικές με τη δεσπόζουσα επιχείρηση. ...».

- Η εξέλιξη της ελληνικής αγοράς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, από την απελευθέρωσή της την 1.1.2001 μέχρι και σήμερα, αποδεικνύει ότι η αγορά αυτή είναι μία ώριμη αγορά, μέσα στην οποία οι εναλλακτικοί τηλεπικοινωνιακοί πάροχοι δραστηριοποιούνται επιτυχώς, όπως προκύπτει άλλωστε και από τα στοιχεία της Ε.Ε.Τ.Τ., αφού αγοράζοντας από την Εταιρεία μας υπηρεσίες άμεσης και έμμεσης χονδρικής πρόσβασης σε τιμές ex ante ρυθμισμένες από την Ε.Ε.Τ.Τ. και έχοντας επιπλέον και φθηνότερη πρόσβαση στα δίκτυα της κινητής τηλεφωνίας ως υποκατάστατα των σταθερών δικτύων, ανταγωνίζονται αποτελεσματικά την Εταιρεία μας σε επίπεδο λιανικής (downstream retail market) με το να προσφέρουν υπηρεσίες λιανικής με αντίστοιχα προϊόντα τους σε χαμηλότερες από εμάς τιμές, κατέχοντας μάλιστα, για το λόγο αυτόν, σημαντικά μερίδια στην εν λόγω λιανική αγορά που έχουν αποσπάσει από την Εταιρεία μας. Ιδιαίτερα στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθούμε στην διάβρωση της κυριαρχίας του ΟΤΕ στην αγορά ιδίως όσον αφορά το θέμα της ηγεσίας τιμών. **Κρίσιμο στοιχείο** για τη διαπίστωση της κατοχής δεσπόζουσας θέσης είναι η **ανεξαρτησία έναντι των ανταγωνιστών και των καταναλωτών στην επιβολή τιμών** (βλ. την Απόφαση του ΔΕΚ της 3^{ης} Ιουλίου 1991, Υπόθεση C-62/86, **AKZO Chemie BV** κατά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ. 4 και 61, την Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 20^{ης} Ιουνίου 2001, Υπόθεση COMP/E – 2/36.041/PO – **MICHELIN**, παρ. 199 και την ως άνω Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού, παρ. 29, το οποίο οφείλει η ΕΕΤΤ να λάβει υπόψη και να εξετάσει. **Ανεξαρτησία** στη συμπεριφορά ενός ανταγωνιστή σημαίνει τη δυνατότητά του να ορίζει τις συνθήκες ανταγωνισμού στη συγκεκριμένη σχετική αγορά, ήτοι σημαίνει κυρίως τη δυνατότητα ενός ανταγωνιστή να καθορίζει πρώτος τις τιμές των προϊόντων αναγκάζοντας τους ανταγωνιστές του να τις ακολουθήσουν.

¹¹ 2009/ C 45/02, ΕΕΕΚ C 45 της 24.2.2009, σ. 7 επ.

Μία επιχείρηση που απολαμβάνει ανεξαρτησία στη συμπεριφορά της σε μία σχετική αγορά μπορεί να αυξήσει τις τιμές της, χωρίς να χάσει πωλήσεις. Επομένως, η ανεξαρτησία στη συμπεριφορά ενός ανταγωνιστή αποτελεί το χαρακτηριστικό γνώρισμα της κατοχής δεσπόζουσας θέσης και η ανεξαρτησία αυτή ταυτίζεται κυρίως με την πρωτοπορία στην επιβολή των τιμών.

Σημασία λοιπόν έχει η εξέταση των μεριδίων αγοράς των λοιπών ανταγωνιστών και τη διαφορά τους από το υποτιθέμενο δικό μας. (Υπόθεση COMP/32.233- **Wanadoo Interactive**, παρ. 219, την Απόφαση του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 30^{ης} Ιανουαρίου 2007, Υπόθεση T- 340/2003, **France Télécom** κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ΔίΜΕΕ, 1/2007, σελ. 126 και 127, παρ. 109 την Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 27^{ης} Ιουνίου, Υπόθεση COMP/ 38.784 –**Telefonica**, παρ. 560 - 567 με ιστορικά στοιχεία πέντε (5) ετών και τις Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά, 2002/C 165/03, παρ. 73).

[ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ]

Η εξέλιξη αυτή της δυνατότητας των εναλλακτικών παρόχων να ανταγωνίζονται αποτελεσματικά την Εταιρεία μας σε επίπεδο λιανικής (downstream retail market) αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι οι ex ante κανονιστικές ρυθμίσεις στις σχετικές αγορές χονδρικής (upstream wholesale market), που έχουν επιβληθεί στην Ε.Ε.Τ.Τ. στην Εταιρεία μας, έχουν αποδειχθεί επαρκείς, επιτυχείς και αποτελεσματικές, χωρίς η Ε.Ε.Τ.Τ. να έχει καταδείξει το αντίθετο έτσι ώστε να δικαιολογείται η ex ante ρυθμιστική παρέμβασή της επί των υπηρεσιών και προϊόντων μας στη λιανική αγορά (downstream retail market), σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη Σύσταση 2007/879/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όπως αναλυτικά αναφέρουμε ανωτέρω.

Κατά συνέπεια, θεωρούμε ότι δεν είναι, ούτε αιτιολογημένος, ούτε αναγκαίος ο ex ante έλεγχος των τιμών των οικονομικών προγραμμάτων μεμονωμένων ή/ και συνδυαστικών υπηρεσιών μας, βάσει οιασδήποτε μεθοδολογίας και ότι μόνον ο ex post έλεγχος αυτών είναι αναγκαίος και ο πλέον επαρκής για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού στη συγκεκριμένη ώριμη πλέον αγορά¹² όπου ο ανταγωνισμός είναι αποτελεσματικός.

II.- Στην περίπτωση δε που κριθεί, εάν και το αρνούμεθα ρητά και κατηγορηματικά, ότι είναι σκόπιμο να επιβληθεί ο ex ante έλεγχος των τιμών των οικονομικών προγραμμάτων μεμονωμένων ή/ και συνδυαστικών υπηρεσιών μας, τα σχόλιά μας ως προς την προτεινόμενη από την Ε.Ε.Τ.Τ. μεθοδολογία, κατά την παρούσα Διαβούλευση, είναι τα κάτωθι:

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΟΜΗΣ ΤΟΥ

Το κείμενο της διαβούλευσης δεν είναι πλήρες, υπό την έννοια ότι στο κείμενο περιλαμβάνονται αρχές από τις οποίες καθορίζεται το μοντέλο αλλά όχι το μοντέλο αυτό καθ' εαυτό. Ο καθορισμός των αρχών του μοντέλου δεν αρκεί για να δώσει εικόνα ως προς τα αποτελέσματα του μοντέλου.

Περαιτέρω, στο κείμενο της διαβούλευσης μεταξύ άλλων αναφέρεται η ύπαρξη ενός αρχείου excel στη βάση του οποίου γίνεται ένας προκαταρκτικός έλεγχος των προς υποβολή

¹² Το γεγονός ότι η εν λόγω αγορά είναι ώριμη προκύπτει και από το κείμενο της υπόψη Διαβούλευσης της Ε.Ε.Τ.Τ. που προτείνεται η στατική προσέγγιση των στοιχείων κόστους και εσόδων στο εξεταζόμενο μοντέλο ελέγχου συμπίεσης τιμών, με την αιτιολογία ότι «*οι στατικές προσεγγίσεις χρησιμοποιούνται συνήθως σε περιπτώσεις αγορών με χαρακτηριστικά ωρίμανσης με προβλεπόμενα έσοδα και κόστη και χαμηλά επίπεδα μεταβλητότητας.*» (βλ. σ. 18, παρ. 38).

προγραμμαμάτων μας, στη βάση του οποίου αποκτάται μία κατ' αρχήν αίσθηση του κατά πόσον ένα οικονομικό πρόγραμμα 'περνάει' ή όχι τον έλεγχο. Το αρχείο αυτό είναι ίσως το πλέον σημαντικό στοιχείο του μοντέλου, εντούτοις δεν περιλαμβάνεται στη διαβούλευση. Το αρχείο αυτό καθώς και η κατάλληλη εξήγηση για όλες τις συναρτήσεις που περιέχονται σε αυτό πρέπει απαραίτητα να μας κοινοποιηθούν πριν εγκριθεί από την ΕΕΤΤ. Επισημαίνεται ήδη ότι εάν με τη χρήση του αρχείου αυτού εξάγονται διαφορετικά αποτελέσματα από αυτά του LRIC κόστους λιανικής του ΟΤΕ, είναι σαφές ότι στην ουσία δεν θα αξιοποιείται η αρχή του εξίσου αποδοτικού παρόχου αλλά κάποια άλλη αυθαίρετη μεθοδολογία η οποία μάλιστα δεν θα βασίζεται στα μοναδικά απολύτως ελεγμένα στοιχεία που έχει στη διάθεσή της η ΕΕΤΤ, δηλαδή αυτά του ΕΚΟΣ ΟΤΕ.

Με βάση τις αρχές σε σχέση με τις διαβουλεύσεις, που καθορίζονται στην Οδηγία Πλαίσιο της ΕΕ, πρέπει να τεθεί σε διαβούλευση το σχέδιο του μέτρου, και είναι προφανές ότι η παρούσα διαβούλευση δεν είναι συμβατή με αυτές. Θεωρούμε ότι η ΕΕΤΤ δεν εξουσιοδοτείται από την παρούσα διαβούλευση να αποφασίσει επί του μοντέλου αλλά μόνο επί των αρχών του. Το τελικό μοντέλο πρέπει να τεθεί σε διαβούλευση πριν αυτό εγκριθεί από την ΕΕΤΤ.

Στις κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ υπάρχει σαφής αναφορά στα κόστη του ίδιου του ΟΤΕ και όχι σε αυτά ενός μοντελοποιημένου παρόχου. Στη διαβούλευση φαίνεται ότι η ΕΕΤΤ 'εμμένει' στην πολιτική που ακολούθησε μέχρι τώρα να χρησιμοποιεί το μοντέλο του υποθετικού 'εξίσου αποτελεσματικού παρόχου' και όχι τα κόστη του ΟΤΕ που εξ ορισμού είναι εξίσου αποτελεσματικός με τον εαυτό του.

Περαιτέρω, η ΕΕ επικεντρώνεται στα κόστη λιανικής, καθώς θεωρεί ότι οι καθορισμένες από το ρυθμιστή τιμές χονδρικής ενσωματώνουν τα όποια πλεονεκτήματα κλίμακας και σκοπού του δεσπόζοντα οργανισμού (του ΟΤΕ). Σε αντίθεση με τη θέση αυτή, στο κείμενο της διαβούλευσης φαίνεται ότι η ΕΕΤΤ εξετάζει και τα κόστη χονδρικής του υποθετικού παρόχου.

Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι η μεθοδολογία του μοντέλου της ΕΕΤΤ στη διαβούλευση αποκλίνει από τη μεθοδολογία που προτείνει η ΕΕ. Το γεγονός αυτό ενδεχομένως δεν είναι απαγορευτικό ως προς την υιοθέτησή της, εφόσον τα αποτελέσματα που εξάγονται είναι συμβατά με αυτά που εξάγονται χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία που προκρίνει η ΕΕ.

Συνεπώς, πριν από την έγκριση της συγκεκριμένης μοντελοποίησης του υποθετικού ‘εξίσου αποδοτικού πάροχου’, θα πρέπει να ελεγχθεί κατά πόσον από τη μοντελοποίηση αυτή προκύπτει πάροχος πραγματικά εξίσου αποδοτικός με τον ΟΤΕ, δηλαδή πάροχος που μπορεί κάνοντας χρήση των εγκεκριμένων από την ΕΕΤΤ κοστοστρεφών τιμών χονδρικής του ΟΤΕ να ‘πουλά’ στις περιοχές που δραστηριοποιείται σε τιμές τουλάχιστον ίδιες με τιμές που προκύπτουν από τα αντίστοιχα συνολικά κόστη (χονδρικής και λιανικής) του ΟΤΕ.

Εάν με τη μοντελοποίηση προκύπτει πάροχος πιο αποδοτικός από τον ΟΤΕ, παρότι εξάγεται το συμπέρασμα ότι η μοντελοποίηση πιθανότατα δεν είναι η κατάλληλη, δεν θα παρουσιαστεί πρόβλημα καθώς ο έλεγχος ληστρικής τιμολόγησης εξασφαλίζει ότι ο ΟΤΕ δεν ‘πουλά’ κάτω του κόστους. Αν όμως προκύψει ότι ο μοντελοποιημένος ‘εξίσου αποδοτικός πάροχος’ είναι λιγότερο ικανός από τον ΟΤΕ, τότε εμφανίζεται σοβαρό πρόβλημα, καθώς στην περίπτωση αυτή ο ΟΤΕ θα πρέπει να παρέχει υπηρεσίες αρκετά πιο ακριβά από όσο του κοστίζουν, εις βάρος των χρηστών του που είναι και η πλειοψηφία των χρηστών στην Ελλάδα και επιβαρύνονται έτσι μάλλον άδικα, και μάλιστα σε περίοδο μεγάλης οικονομικής κρίσης.

Ο υποθετικός ‘εξίσου αποδοτικός πάροχος’ και η πραγματική εικόνα της αγοράς

Από τις αρχές του μοντέλου που παρουσιάζονται στη διαβούλευση διαφαίνονται πολλές ομοιότητες με το μοντέλο που μέχρι σήμερα χρησιμοποιεί η ΕΕΤΤ και του οποίου οι βασικές αρχές έχουν παρουσιαστεί στον ΟΤΕ. Και στα δύο μοντέλα θεωρείται ένας υποθετικός πάροχος, ο οποίος είναι ‘εξίσου αποδοτικός’ με τον ΟΤΕ και για τον οποίο ισχύουν κάποιες παράμετροι, όπως πχ ότι δραστηριοποιείται παντού στην Επικράτεια, ότι έχει κάποιο μερίδιο αγοράς, κλπ.

Από τη μέχρι τώρα εφαρμογή από την ΕΕΤΤ του προηγούμενου μοντέλου έχει φανεί ότι ο υποθετικός πάροχος που παράγεται από τη μοντελοποίηση της ΕΕΤΤ πρέπει για να μην πτωχεύσει να πουλά σχεδόν σε διπλάσιες τιμές από αυτές που στην πράξη πωλούν οι μεγάλοι εναλλακτικοί πάροχοι. Καθώς στο κείμενο της διαβούλευσης δεν παρουσιάζεται το μοντέλο που θα χρησιμοποιηθεί, είναι αδύνατον να γνωρίζουμε κατά πόσον θα εμφανιστεί εκ νέου το φαινόμενο αυτό και σε ποιο βαθμό. Στο βαθμό που και με τη συγκεκριμένη μοντελοποίηση εμφανιστεί εκ νέου το φαινόμενο οι τιμές στις οποίες θα έπρεπε να πωλούν οι εναλλακτικοί πάροχοι ώστε να εξασφαλίζεται η επιβίωσή τους να είναι πολύ υψηλότερες από τις πραγματικές προσφορές τους στην αγορά, δημιουργούνται εύλογα ερωτηματικά που στην ουσία αναγκαστικά θα πρέπει να οδηγήσουν στην αναθεώρηση του τρόπου μοντελοποίησης.

- α. Αν οι πάροχοι πωλούν τόσο πιο χαμηλά από όσο θα έπρεπε για να διασφαλιστεί η βιωσιμότητά τους, και μάλιστα για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα, πως επιβιώνουν;
- β. Η συμπεριφορά αυτή δεν δημιουργεί τεράστιο φραγμό εισόδου στην αγορά (barrier to entry) σε νέους παρόχους, πολύ μεγαλύτερο από το ουσιαστικά ανύπαρκτο φραγμό που δημιουργούν οι υψηλές τιμές του ΟΤΕ;
- γ. Η ΕΕΤΤ, παρατηρώντας μία τόσο επιθετική συμπεριφορά που σύμφωνα με το μοντέλο της οδηγεί σε κλείσιμο των εταιρειών και αναγκαστικά αποβαίνει εις βάρος των εταιρειών που θα ήθελα να λειτουργήσουν σοβαρά και όλων των χρηστών, δεν θα έπρεπε να κινηθεί για να τη σταματήσει;

Με βάση τα παραπάνω θεωρούμε ότι θα πρέπει να ελεγχθούν τα εξαγόμενα από τη μοντελοποίηση σε σχέση με τις πραγματικές προσφορές των μεγάλων παρόχων. Εάν ο 'υποθετικός' πάροχος του μοντέλου πωλεί σε τιμές αντίστοιχες με τις πραγματικές, να θεωρηθεί ότι η μοντελοποίηση είναι ακριβής. Εάν αυτό δεν συμβαίνει, είτε να τροποποιηθεί η μοντελοποίηση, είτε να μη διενεργηθεί για το εν λόγω προϊόν έλεγχος συμπίεσης περιθωρίου τιμών αλλά μόνο έλεγχος ληστρικής τιμολόγησης. Υπενθυμίζουμε ότι η τελευταία επιλογή αποτελεί και την προσέγγιση της ρυθμιστικής αρχής της Ισπανίας.

3. Παρατηρήσεις επί συγκεκριμένων σημείων του κειμένου της διαβούλευσης

Σημ. 3 (σελ. 6)

Στο κείμενο της διαβούλευσης αναφέρεται ότι «τα οικονομικά προγράμματα μεμονωμένων ή/και συνδυαστικών υπηρεσιών ενδέχεται να είναι επωφελή για τον ανταγωνισμό στο βαθμό που επιφέρουν εξοικονομήσεις κόστους και αύξηση των επιλογών του τελικού καταναλωτή. Ωστόσο δύνανται να προκαλούν σημαντικά προβλήματα στον ανταγωνισμό και στον τελικό καταναλωτή δια της παρεμπόδισης δραστηριοποίησης άλλων ανταγωνιστών στην αγορά (foreclosure effects) και την ως εκ τούτου δημιουργία μονοπωλιακών/ ολιγοπωλιακών καταστάσεων».

Πρέπει εντούτοις να σημειωθεί ότι ενώ το όφελος των οικονομικών προγραμμάτων σε κατά το δυνατόν χαμηλές τιμές είναι προφανές για τον τελικό καταναλωτή και αφορά στην μείωση της τιμής που εξ αιτίας της ελαστικότητας της ζήτησης θα οδηγήσει σε αύξηση αυτής, η

ζημία που ενδέχεται να δημιουργηθεί εξ αιτίας των foreclosure effects είναι λιγότερο προφανής και θα πρέπει να διαπιστωθεί με βάση τα πραγματικά δεδομένα.

Στο βαθμό που έχει διασφαλιστεί ότι ο ΟΤΕ δεν επιδίδεται σε ληστρική τιμολόγηση, μία ρύθμιση που πηγάζει από εκ των προτέρων εκτίμηση για πιθανά foreclosure effects είναι πολύ πιθανό να είναι επαχθής για την κοινωνία (και άσκοπα επαχθής για τον πάροχο με ΣΙΑ), χωρίς να αντιμετωπίζει κάποιο πραγματικό κίνδυνο. Ο ρυθμιστής θα πρέπει να εξετάσει τα πραγματικά δεδομένα, ώστε να αναγνωρίσει θετικά τα ενδεχόμενα foreclosure effects, τα οποία θα δικαιολογήσουν την επιβολή ρύθμισης η οποία θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να είναι ex post. Η ex ante ρύθμιση συμπίεσης περιθωρίου τιμών συνεπώς δεν προάγει την κοινωνική ευημερία, παρά μόνο τους ανταγωνιστές εις βάρος του ΟΤΕ. Αν εμπορική πίεση από τους εναλλακτικούς παρόχους στην λιανική υπάρχει ήδη, η ρύθμιση είναι ανούσια και επιζήμια.

Η πραγματικότητα της αγοράς είναι ότι ο ΟΤΕ χάνει ταχύτατα μερίδιο αγοράς. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στις περιοχές με συνεγκατάσταση, δηλ. στις πιο ενδιαφέρουσες εμπορικά περιοχές, το ποσοστό του ADSL λιανικής ως προς το σύνολο της ζήτησης ευρυζωνικών υπηρεσιών¹³ για τις νέες συνδέσεις ήταν 50% στο 4^ο τρίμηνο του 2009 και είναι 31% στο 1^ο τρίμηνο του 2010 με ισχυρή πτωτική τάση.

Κατά συνέπεια είναι εμφανές ότι ο ΟΤΕ δέχεται ήδη τεράστια εμπορική πίεση στο λιανικό κομμάτι και ότι κατά συνέπεια η ex ante ρύθμιση συμπίεσης περιθωρίου τιμών είναι αφενός άσκοπα επαχθής για τον ΟΤΕ και αφετέρου επιζήμια για τους καταναλωτές.

Σημ. 16 (σελ. 10)

Από το κείμενο υπονοείται ότι ένας εξίσου αποδοτικός με τον ΟΤΕ πάροχος ο οποίος αγοράζει υπηρεσίες χονδρικής από τον ΟΤΕ ενδεχομένως να πρέπει να πουλά κάποιες υπηρεσίες πιο ακριβά από το συνολικό κόστος του ΟΤΕ για τις υπηρεσίες αυτές, από όπου προκύπτει η ανάγκη εκτός από τον έλεγχο ληστρικής τιμολόγησης να διενεργείται και έλεγχος συμπίεσης περιθωρίου τιμών.

¹³ Θεωρείται ότι το σύνολο του LLU αφορά ευρυζωνικές υπηρεσίες, καθώς το ποσοστό των βρόχων που χρησιμοποιούνται μόνο για τηλεφωνία δεν είναι γνωστό, είναι βέβαιο όμως ότι είναι μικρό.

Είναι εντούτοις γνωστό ότι οι πάροχοι αγοράζουν υπηρεσίες χονδρικής από τον ΟΤΕ πιο φθηνά από όσο ο ΟΤΕ 'αγοράζει τις υπηρεσίες αυτές από τον εαυτό του. Αυτό συμβαίνει γιατί οι υπηρεσίες χονδρικής που λαμβάνουν οι πάροχοι από τον ΟΤΕ είναι κοστοστρεφείς με τη μεθοδολογία LRIC, από την οποία παράγονται σημαντικά χαμηλότερες τιμές από ότι με τη μεθοδολογία FDC που αποτελεί και τη βάση της κοστολόγησης των προϊόντων λιανικής.

Έτσι, δεν είναι αντιληπτό, στο βαθμό που ο ΟΤΕ δεν επιδίδεται σε ληστρική τιμολόγηση, δηλαδή παρέχει ένα προϊόν σε κόστος πάνω από το δικό του, πως είναι δυνατόν πάροχοι οι οποίοι είναι τουλάχιστον εξίσου αποτελεσματικοί με τον ΟΤΕ στον τομέα της λιανικής (αφού στον τομέα της χονδρικής λόγω των υποχρεώσεών του ο ΟΤΕ έχει μάλλον ανταγωνιστικό μειονέκτημα) να αντιμετωπίσουν πρόβλημα συμπίεσης περιθωρίου τιμών.

Σημ. 19, σελ. 11

Στον τύπο [3] που περιγράφει την συμπίεση περιθωρίου έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής:

- a) Δεν είναι σωστός. Ο σωστός τύπος είναι $P-(C+M)<0$.
- b) Το εύλογο κέρδος M μπορεί να απαλειφθεί αν στο κόστος C περιληφθεί το κόστος κεφαλαίου, όπως είναι η συνήθης πρακτική.

Το κρίσιμο ερώτημα πάντως είναι πώς νοείται το κόστος C :

- Αν είναι το κόστος του παρόχου με ΣΙΑ, τότε ο τύπος [3] είναι εξ ορισμού ίδιος με τον τύπο [1] του σημ. 23 που περιγράφει την ληστρική τιμολόγηση. Εφόσον η προσέγγιση αυτή υιοθετηθεί, όπως προτείνει στην προαναφερθείσα Ανακοίνωσή της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είναι προφανές ότι ο έλεγχος συμπίεσης περιθωρίου τιμών συμπίπτει με τον έλεγχο ληστρικής τιμολόγησης, όπως άλλωστε και αναφέρεται στο σχετικό προαναφερθέν έγγραφο του ERG, ήδη από το 2004. Έτσι ο έλεγχος συμπίεσης περιθωρίου τιμών είναι περιττός.
- Αν το C είναι το κόστος του πραγματικά ισοδύναμα αποδοτικού παρόχου (EEO), τότε και πάλι ο τύπος του ελέγχου συμπίεσης περιθωρίου συμπίπτει με τον τύπο της ληστρικής τιμολόγησης, καθώς ένας εύλογα αποδοτικός πάροχος ο οποίος μάλιστα έχει και την ευχέρεια να δραστηριοποιηθεί εκεί που ο ίδιος κρίνει εμπορικά σκόπιμο και όχι υποχρεωτικά πανελλαδικά δεν θα μπορούσε να έχει μεγαλύτερα κόστη από τον ΟΤΕ. Αν δε έχει μικρότερα κόστη (που φαίνεται πιθανό, βάσει των λοιπών πλεονεκτημάτων των εναλλακτικών παρόχων καθώς και των δομικών μειονεκτημάτων του ΟΤΕ (κανονισμοί προσωπικού, κλπ), είναι σαφές ότι ο έλεγχος ληστρικής τιμολόγησης είναι πιο αυστηρός από τον έλεγχο συμπίεσης περιθωρίου τιμών και έτσι η διενέργεια του τελευταίου παρέλκει.

- Μόνο αν το κόστος C είναι το κόστος ενός εύλογα αποδοτικού παρόχου (REO), ο οποίος είναι λιγότερο αποδοτικός από τον πάροχο με ΣΙΑ, μπορεί μια τιμή P να μη είναι ληστρική και ταυτόχρονα να δημιουργεί συμπίεση περιθωρίου.

Συνεπώς στην περίπτωση που το C διαφοροποιείται από το κόστος του ΟΤΕ, είναι σαφές ότι στο μοντέλο που προτείνεται στην ουσία δεν υιοθετείται η προσέγγιση του Ισοδύναμα Αποδοτικού Παρόχου (EEO) αλλά του Εύλογα Αποδοτικού Παρόχου (REO), και μάλιστα με τον εύλογα αποδοτικό πάροχο να είναι λιγότερο αποδοτικός από τον ΟΤΕ. Εφόσον αυτό ισχύει (και μπορεί βάσιμα να το υποθέσει κανείς, καθώς στην αντίθετη περίπτωση δεν χρειάζεται καθόλου όπως καταδείχθηκε παραπάνω ο έλεγχος συμπίεσης περιθωρίου τιμών), καταλήγουμε στο εξής απογοητευτικό συμπέρασμα:

Οι εναλλακτικοί πάροχοι, που στα πρώτα χρόνια της δραστηριοποίησής τους (2001-2006) ήταν πιο αποδοτικοί από τον ΟΤΕ, καθώς ο ΟΤΕ είχε υποχρέωση κοστοστρέφειας και στη χονδρική και στη λιανική και έτσι μόνο αν ήταν πιο αποδοτικοί από τον ΟΤΕ μπορούσαν να επιβιώσουν, τώρα που έχουν περάσει το learning curve και έχουν και την απαιτούμενη μάζα χρηστών, χρειάζονται μεγαλύτερο περιθώριο για να επιζήσουν και πρέπει όλη η μάζα των χρηστών του ΟΤΕ να πληρώνει περισσότερα από όσα θα έπρεπε για την επιβίωση των παρόχων.

Συνεπώς, στην παραπάνω περίπτωση αναδεικνύεται πλήρης αστοχία της ρυθμιστικής πολιτικής και σε κάθε περίπτωση άσκησης της σε αντίθεση με τις βασικές αρχές της απελευθέρωσης που περιγράφονται στην Οδηγία – Πλαίσιο της ΕΕ, που περιλαμβάνουν και ως αντικειμενικό στόχο της τη μεγιστοποίηση του οφέλους των χρηστών.

Σημ 20 (σελ. 11)

Σε συνέχεια των παραπάνω παρατηρήσεων, ο τύπος που αναφέρεται για τον έλεγχο συμπίεσης περιθωρίου τιμών φαίνεται να μην είναι συμβατός με τη νέα (μετά από δεκαετία) θεώρηση της ΕΕ, καθώς δεν βασίζεται στα LRIC κόστη του ΟΤΕ, όπως σαφώς αναφέρεται στη σχετική Ανακοίνωση της ΕΕ ενώ, ακόμα και εάν ήταν δυνατόν να θεωρηθεί ότι τα στοιχεία του ΟΤΕ δεν είναι επαρκή (γεγονός που σε κάθε περίπτωση δεν ισχύει καθώς το ΕΚΟΣ ΟΤΕ έχει ήδη αναγνωρισθεί και από την ΕΕΤΤ υπερπλήρες για το σκοπό αυτό), στον τύπο αυτό αποτυπώνονται κόστη δικτύου των εναλλακτικών παρόχων τα οποία φυσικά δεν αποτελούν μέρος του LRIC κόστους λιανικής των παρόχων.

Σημ. 21, 22, 23 (σελ. 11, 12)

Ο έλεγχος ληστρικής τιμολόγησης εμφανίζεται ως διακριτός έλεγχος από αυτόν της συμπίεσης περιθωρίου τιμών παρότι σύμφωνα με την ανωτέρω θεώρηση της ΕΕ αλλά και του ERG (ήδη από το 2004) και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, στις περιπτώσεις όπου οι τιμές χονδρικής καθορίζονται από το ρυθμιστή, ο έλεγχος συμπίεσης περιθωρίου τιμών και ληστρικής τιμολόγησης συμπίπτουν.

Για λόγους πληρότητα παρατίθεται η σχετική αναφορά στο έγγραφο του ERG (ERG (03) 30 rev. 1 / 01.04.2004, σελ. 100-101):

'With a cost-oriented access price, the problem of margin squeeze reduces to a problem of compliance with the access regulation at the wholesale level and/or to a potential predation problem at the retail level'.

Συνεπώς, στο βαθμό που δεν τίθεται θέμα εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του ΟΤΕ στις υπό ρύθμιση αγορές του ΟΤΕ, οι δύο έλεγχοι είναι ουσιαστικά ένας και ο αυτός, αυτός της ληστρικής τιμολόγησης.

Σημ. 25 (σελ. 12)

Σε σχέση με τις αρχές της μεθοδολογίας, που καταγράφονται στο παρόν σημείο, θα θέλαμε να κάνουμε τα παρακάτω σχόλια:

A. Η διασφάλιση της αρχής της αναλογικότητας προϋποθέτει κατά την εξέταση των όποιων προγραμμάτων να λαμβάνεται υπόψη η εικόνα της αγοράς λιανικής σε σχέση με τα προτεινόμενα προϊόντα, και ιδιαίτερα:

§ Τα παρέχουν ήδη εναλλακτικοί πάροχοι;

§ Σε τι τιμές σε σχέση με τις προτεινόμενες;

§ Τι μερίδιο έχουν οι εναλλακτικοί πάροχοι στις νέες συνδέσεις στις αγορές που εντάσσονται τα προτεινόμενα οικονομικά προγράμματα;

Αυτές οι παράμετροι δεν φαίνεται να λαμβάνονται υπόψη κατά τον έλεγχο των προγραμμάτων.

B. Η μεγιστοποίηση του οφέλους για τον τελικό καταναλωτή σε επίπεδο τιμής και επιλογών είναι σαφές ότι δεν είναι συμβατή με τα αποτελέσματα των μέχρι σήμερα ελέγχων, όπου καταδείχθηκε ότι ο μεν ΟΤΕ δεν επιδίδεται σε ληστρική τιμολόγηση και συνεπώς μπορεί να παρέχει με κέρδος ορισμένα οικονομικά προγράμματα λιανικής, οι εναλλακτικοί πάροχοι

όμως δεν μπορούν να πράξουν το ίδιο και ο ΟΤΕ πρέπει να ‘πουλά’ ακριβότερα, σε βάρος του συνόλου των χρηστών του. Η θεώρηση αυτή έρχεται μάλιστα σε αντίθεση με την πραγματική εικόνα της αγοράς, όπου οι εναλλακτικοί πάροχοι διαθέτουν προγράμματα αντίστοιχα με αυτά του ΟΤΕ (κατά κανόνα καλύτερα) σε τιμές έως και 50% φθηνότερα από τον ΟΤΕ (και συνεπώς και το ‘όριο’ επιβίωσης των σύμφωνα με το μέχρι σήμερα αξιοποιηθέν μοντέλο. Συνεπώς η τήρηση της αρχής αυτή θα πρέπει να συνεπάγεται ουσιαστικά χαμηλότερες ελάχιστες τιμές από αυτές που προέκυπταν μέχρι σήμερα. Σημειώνεται ιδιαίτερα ότι η πτώση των τιμών του ΟΤΕ, στο βαθμό που δεν επιδίδεται σε ληστρική τιμολόγηση, αποτελούν δείγμα υγιούς ανταγωνισμού και πιέζουν τις τιμές προς τα κάτω, με αποτέλεσμα να ωφελείται και ο ανταγωνισμός.

Γ. Η βελτίωση προοπτικών εισόδου στην αγορά κρίνεται μάλλον αναχρονιστική ως αρχή, καθώς ο ΟΤΕ κατέχει σύμφωνα με τα σημερινά στοιχεία μας μερίδιο κάτω του 25% στις νέες συνδέσεις, και συνεπώς το όποιο εμπόδιο εισόδου στην αγορά δεν το θέτει πλέον ο ΟΤΕ αλλά οι υφιστάμενοι πάροχοι, που όπως προαναφέρθηκε ‘πωλούν’ τόσο χαμηλότερα από τον ΟΤΕ, που θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αποτελούν διακριτή αγορά, ενώ ο ΟΤΕ έχει ‘εξοριστεί’ σε μία αγορά που υπάρχει μόνος του, αυτή των ‘τόσο ακριβών υπηρεσιών που μόνο όποιος σε πείσμα κάθε λογικής επιμένει να παραμείνει στον ΟΤΕ μένει συνδρομητής του’.

Δ. Σχετικά με τη διαθεσιμότητα και αξιοπιστία των δεδομένων που λαμβάνονται για τη διεξαγωγή του ελέγχου, υπογραμμίζεται ότι από ό,τι γνωρίζουμε μόνο το κοστολογικό μοντέλο του ΟΤΕ δέχεται ελέγχους και παρεμβάσεις από ανεξάρτητους ελεγκτές υπό την αιγίδα της ΕΕΤΤ και συνεπώς τα μόνα αξιόπιστα στοιχεία που υφίστανται στην παρούσα φάση είναι αυτά του ΟΤΕ. Η ενδεχόμενη διενέργεια αντίστοιχων ελέγχων σε εναλλακτικούς παρόχους μπορεί πράγματι να δώσει καλύτερη εξήγηση για το φαινόμενο οι πάροχοι για σειρά ετών να πωλούν έως και στο μισό της τιμής που θα έπρεπε να πωλούν με βάση το μέχρι σήμερα αξιοποιούμενο μοντέλο και να επιβιώνουν ακόμη και έτσι να αναδείξει τις όποιες αστοχίες του εκάστοτε χρησιμοποιούμενου μοντέλου συμπίεσης περιθωρίου τιμών.

4. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Ερώτηση 1: Συμφωνείτε με την υιοθέτηση της συνδυαστικής εξέτασης για τον έλεγχο συμπίεσης περιθωρίου των οικονομικών προγραμμάτων της επιχείρησης με ΣΙΑ;

Συμφωνούμε με τη συνδυαστική εξέταση με βάση την αιτιολογία της Ε.Ε.Τ.Τ. που αναπτύσσει στις σελίδες 13 – 15 (παρ. 26 – 30) του κειμένου της Διαβούλευσης.

Σημ. 31 (σελ. 15)

Όπως έχει αναφερθεί παραπάνω, η προσέγγιση του ελέγχου των στοιχείων κόστους χονδρικής του παρόχου δεν είναι συμβατή με την ανακοίνωση της ΕΕ, όπου ο έλεγχος διενεργείται με τα στοιχεία του ΟΤΕ, ή - το πολύ - με τα κόστη λιανικής, και μάλιστα με τη μεθοδολογία LRIC. Παράλληλα δεν φαίνεται στη μοντελοποίηση να λαμβάνεται υπόψη αφενός το γεγονός ότι οι πάροχοι δραστηριοποιούνται όπου επιθυμούν, έχουν συνεπώς το πλεονέκτημα της 'real option value', ενώ ο ΟΤΕ δραστηριοποιείται υποχρεωτικά (τουλάχιστον ως προς την πρόσβαση) στο σύνολο της Επικράτειας και δεν του έχει επιτραπεί (μέχρι σήμερα) η γεωγραφική διαφοροποίηση των τιμολογίων του.

Αντίθετα, υπό τον τίτλο 'Βέλτιστη ανάπτυξη δικτύου', φαίνεται υποχρεωτικό οι πάροχοι να αναπτυχθούν παντού (υποχρέωση που έχει μόνο ο ΟΤΕ) ακόμα και αξιοποιώντας αναχρονιστικές πλέον υπηρεσίες χονδρικής (σημειώνεται επί παραδείγματι ότι οι ευρυζωνικές συνδέσεις χονδρικής ανέρχονται πλέον σε 40.000 περίπου ενώ οι αδεσμοποιημένοι τοπικοί βρόχοι σε 1.100.000 περίπου), και μάλιστα δεν φαίνεται λαμβάνεται υπόψη ότι ορισμένοι πάροχοι δέχονται κρατική επιχορήγηση για τη δραστηριοποίησή τους σε μεγάλες περιοχές της Ελλάδας (συμπεριλαμβανομένων και αστικών περιοχών), γεγονός που από μόνο του συνιστά στρέβλωση της αγοράς.

Διαφαίνεται επίσης ότι ο μοντελοποιημένος πάροχος αναφοράς έχει μειονέκτημα σε σχέση με οικονομίες κλίμακας και σκοπού σε σχέση με υπηρεσίες δικτύου, γεγονός που δεν είναι συμβατό με τη θεώρηση της ΕΕ, ενώ είναι σαφές ότι οι κατά LRIC προσδιορισμένες από την ΕΕΤΤ τιμές στις υπηρεσίες χονδρικής του ΟΤΕ απορροφούν το όποιο πλεονέκτημα θα μπορούσε να έχει ο ΟΤΕ από οικονομίες κλίμακας και σκοπού.

Σημ. 33 (σελ. 16, 17)

Σε σχέση με τις επιλογές του μοντελοποιημένου παρόχου αναφοράς, σημειώνεται ότι:

Α. Βασικός παράγοντας για την αξιοπιστία της μοντελοποίησης του παρόχου αναφοράς είναι η διαθεσιμότητα και η αξιοπιστία των οικονομικών δεδομένων των παρόχων, που

μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω ελέγχων αντίστοιχων με αυτούς που διενεργούνται στον ΟΤΕ

Β. Με δεδομένο και το παραπάνω σχόλιο, η επιτυχία της μοντελοποίησης του παρόχου αναφοράς μπορεί να κριθεί αν διενεργηθεί πιλοτικός έλεγχος σε υποθετικά προτεινόμενα οικονομικά προγράμματα του ΟΤΕ και το εξαγόμενο κόστος του μοντελοποιημένου παρόχου κυμαίνεται στα ίδια επίπεδα με το LRIC κόστος λιανικής του ΟΤΕ. Αν το εξαγόμενο κόστος απέχει από το κόστος του ΟΤΕ, είτε προς τα πάνω είτε προς τα κάτω, είναι σαφές ότι η μοντελοποίηση του παρόχου αναφοράς χρήζει αναθεώρησης.

Γ. Σε ό,τι αφορά την επιλογή του 'ισοδύναμα αποδοτικού παρόχου (ΕΕΟ)', σημειώνεται ότι η ΕΕ στην ανακοίνωσή της που αναφέρθηκε παραπάνω, και ειδικότερα στο σημ. 80 αυτής (βλ. παρατήρηση αρ. 2 παραπάνω) αναφέρει ρητά ότι για να εξετάσει τη δυνατότητα αναπαραγωγής των προτεινόμενων τιμών από έναν 'ισοδύναμα αποδοτικό πάροχο', έχει ως κανόνα την εξέταση του κόστους του δεσπόζοντα Οργανισμού και έτσι δεν απαιτείται η 'μοντελοποίησή' του, με όλες τις πιθανότητες αστοχίας που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Δ. Αναφορικά με τον 'εύλογα αποδοτικό πάροχο' πέραν της παραπάνω παρατήρησης (αρ. Γ. του παρόντος σημείου), επισημαίνεται ότι στο ο 'εύλογα αποδοτικός πάροχος' θεωρείται κατά κανόνα πιο αποδοτικός από τον δεσπόζοντα οργανισμό (στην αντίθετη περίπτωση όλη η άσκηση της απελευθέρωσης θα ήταν εξ ορισμού εις βάρος των χρηστών και της οικονομίας γενικότερα). Παράλληλα σημειώνεται ότι με βάση το ρυθμιστικό πλαίσιο της αγοράς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, στα πρώτα στάδια της απελευθέρωσης, όταν και οι εναλλακτικοί πάροχοι ήταν και πλέον ευάλωτοι, οι δεσπόζοντες οργανισμοί (μαζί και ο ΟΤΕ) είχαν την υποχρέωση της κοστοστρέφειας τόσο στα προϊόντα λιανικής όσο και στα προϊόντα χονδρικής. Συνεπώς, ειδικά για την Ελλάδα, από το 2001 έως και το 2007, οι εναλλακτικοί πάροχοι αναπτύχθηκαν έχοντας σαν περιθώριο δραστηριοποίησης ακριβώς το περιθώριο του ΟΤΕ. Θα συνιστούσε ουσιαστικό πισωγύρισμα στη διαδικασία της απελευθέρωσης και στα δεδομένα της οικονομίας μας η ενδεχόμενη θεώρηση ότι οι ώριμοι πλέον πάροχοι δεν μπορούν να ζήσουν με το περιθώριο του δεσπόζοντα Οργανισμού και ότι την 'ανικανότητα' αυτή πρέπει να 'πληρώσουν' όλοι οι χρήστες του δεσπόζοντα Οργανισμού. Παράλληλα, μία τέτοια θεώρηση θα ερχόταν σε κατάφωρη αντίφαση με τα πραγματικά δεδομένα της αγοράς, όπου οι πάροχοι 'πωλούν' σημαντικά κάτω από τον ΟΤΕ. Η αναφορά στην Ανακοίνωση της ΕΕ κρίνεται όπως προαναφέρθηκε αναχρονιστική, καθώς υφίσταται η νεότερη ανακοίνωση του 2009 επί του ίδιου θέματος.

Επαναλαμβάνεται για λόγους πληρότητας ότι ο έλεγχος αυτός δεν θα πρέπει να εξάγει αντίθετα αποτελέσματα με τον έλεγχο ληστρικής τιμολόγησης λαμβάνοντας υπόψη τα LRIC κόστη λιανικής του ΟΤΕ.

Σημ. 37 (σελ. 17)

Ο ορισμός του 'ισοδύναμα αποδοτικού παρόχου' ενδέχεται να παράγει αποτελέσματα που έρχονται σε αντίφαση με τον έλεγχο ληστρικής τιμολόγησης. Η αναφορά σε πιθανότητα μη διαθεσιμότητας δεδομένων, λαμβάνοντας υπόψη ότι σε πλείστες Αποφάσεις της η ΕΕΤΤ αναφέρει ότι άντλησε όλα τα απαιτούμενα δεδομένα από το ΕΚΟΣ ΟΤΕ, στην ουσία παραπέμπει σε περίπτωση όπου η ΕΕΤΤ δεν είναι σε θέση να λάβει Απόφαση επί του κοστολογικού μοντέλου του ΟΤΕ. Έτσι, η αναφορά αυτή ενδέχεται να οδηγήσει σε λανθασμένα συμπεράσματα, καθώς η άσκηση του κοστολογικού ελέγχου του ΟΤΕ διεξάγεται με επιτυχία αδιάλειπτα επί σειρά ετών. Άλλωστε, η μη δυνατότητα ελέγχου του ΟΤΕ θα οδηγούσε σε πολύ ουσιαστικότερα ζητήματα από αυτό του ελέγχου συμπίεσης περιθωρίου τιμών, αφού από τον έλεγχο αυτό καθορίζονται από την ΕΕΤΤ και οι τιμές των υπηρεσιών χονδρικής του ΟΤΕ.

Στο κείμενο ορίζεται ότι ο μοντελοποιημένος πάροχος έχει «ιδίου τύπου έσοδα και κόστη, αντί για το απλό και ορθό «ίδια έσοδα και κόστη». Περαιτέρω, το μερίδιο αγοράς του 'εύλογα αποδοτικού παρόχου' δεν θα πρέπει να επηρεάζει το κόστος του για την παροχή του οποιουδήποτε προτεινόμενου προγράμματος, καθώς αυτό σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να είναι ίσο με το LRIC κόστος λιανικής του ΟΤΕ.

Στην πράξη συνεπώς ο ορισμός του ΕΕΟ που αναφέρεται στο κείμενο αφορά μάλλον ένα πάροχο REO, ο οποίος προφανώς είναι λιγότερο αποδοτικός από τον ΟΤΕ. Έτσι το κατώτερο όριο τιμής που προκύπτει από τον έλεγχο συμπίεσης περιθωρίου με βάση τον λιγότερο αποδοτικό μοντελοποιημένο πάροχο και το αντίστοιχο κατώτερο όριο τιμής που προκύπτει από τον έλεγχο ληστρικής τιμολόγησης διαφέρουν εξ αιτίας του ελλείμματος αποδοτικότητας του REO έναντι του ΕΕΟ. Όσο λιγότερο αποδοτικός είναι ο REO έναντι του ΕΕΟ, τόσο μεγαλύτερη θα είναι η απόκλιση των δυο κατώτερων τιμών που θα προκύψουν από τους δυο ελέγχους. Στην πράξη δηλαδή η μέθοδος του ελέγχου προτείνεται είναι σε αντίθεση με την διακηρυγμένη αρχή του Ισοδύναμα Αποδοτικού Παρόχου.

Ερώτηση 2: Συμφωνείτε με την επιλογή του Ισοδύναμα Αποδοτικού Παρόχου (E.E.O.), όπως ορίζεται ανωτέρω, για τον μοντελοποιημένο πάροχο αναφοράς κατά τον έλεγχο συμπίεσης περιθωρίου;

Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές της E.E. για το άρθρο 82 της Συνθ. E.E. υιοθετείται η έννοια του Ισοδύναμα Αποδοτικού Παρόχου (E.E.O.) ως παρόχου το ίδιο αποτελεσματικού με τον πάροχο με ΣΙΑ.

Για να προσδιοριστεί, εάν ο εν λόγω E.E.O. θα ήταν πιθανό να αποκλειστεί με τη συμπεριφορά του παρόχου με ΣΙΑ, η E.E.T.T. πρέπει να εξετάζει μόνον τα οικονομικά στοιχεία του παρόχου με ΣΙΑ, που συνδέονται με το κόστος και τις τιμές πωλήσεως και ιδίως εάν ο πάροχος με ΣΙΑ ακολουθεί πολιτική τιμολόγησης κάτω του κόστους. Εάν δεν διατίθενται αξιόπιστες πληροφορίες για το κόστος αυτό από τον πάροχο με ΣΙΑ, η E.E.T.T. δύναται να χρησιμοποιήσει τα στοιχεία κόστους των ανταγωνιστών ή άλλα ανάλογα αξιόπιστα στοιχεία (βλ. Κατευθυντήριες Γραμμές της E.E. για το άρθρο 82 της Συνθ. E.E., όπου στην παρ. 25 αναφέρονται τα εξής: «... 25. Για να προσδιοριστεί εάν ένας υποθετικός ανταγωνιστής που είναι το ίδιο αποτελεσματικός με τη δεσπόζουσα επιχείρηση θα ήταν πιθανό να αποκλειστεί με την επίμαχη συμπεριφορά, η Επιτροπή θα εξετάζει τα οικονομικά στοιχεία που συνδέονται με το κόστος και τις τιμές πωλήσεως και ιδίως εάν η επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση ακολουθεί πολιτική τιμολόγησης κάτω του κόστους. Αυτό απαιτεί την ύπαρξη αρκούντως αξιόπιστων στοιχείων. Εάν διατίθενται τα στοιχεία αυτά, η Επιτροπή θα χρησιμοποιεί τις πληροφορίες για το κόστος της ίδιας της δεσπόζουσας επιχείρησης. Εάν δεν διατίθενται αξιόπιστες πληροφορίες για το κόστος αυτό, η Επιτροπή δύναται να χρησιμοποιήσει τα στοιχεία κόστους των ανταγωνιστών ή άλλα ανάλογα αξιόπιστα στοιχεία. ...»).

Τα παραπάνω είχαν ήδη υιοθετηθεί τόσο από σχετικές αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσο και του ΔΕΚ, για τη διαπίστωση του καταχρηστικού χαρακτήρα μίας τιμολογιακής πολιτικής, σύμφωνα με τις οποίες, κατά την ex post προστασία του ανταγωνισμού, απαιτείται η σωρευτική συνδρομή συγκεκριμένων νόμιμων προϋποθέσεων/κριτηρίων, μεταξύ των οποίων συμπεριλαμβάνεται και η εφαρμογή του μοντέλου του E.E.O. «βάσει των στοιχείων του εγκατεστημένου Παρόχου» με τη χρήση πραγματικών στοιχείων ανάλυσης τιμών τουλάχιστον πέντε (5) ετών. Το μοντέλο του E.E.O είναι το μόνο με βάση το οποίο επιτρέπεται να εξετασθεί ex post κατά πόσον υπήρξε συμπίεση τιμών. Ομοίως και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατά τη διερεύνηση της καταχρηστικής συμπίεσης περιθωρίου κέρδους από δεσπόζουσα εταιρεία σε μία αγορά, χρησιμοποιεί υποχρεωτικά το ίδιο μοντέλο,

το οποίο στηρίζεται σε πραγματικά στοιχεία ανάλυσης τιμών (τιμολόγια) της ίδιας της δεσπόζουσας επιχείρησης. Δηλαδή, το μοντέλο του Ε.Ε.Ο. στηρίζεται σε πραγματικά στοιχεία κόστους και κερδών της ίδιας της επιχείρησης με ΣΙΑ, με αποτέλεσμα να προκύπτει, σαφώς και αναμφισβήτητα με ασφάλεια δικαίου, τυχόν καταχρηστική τιμολογιακή πολιτική (βλ. ενδεικτικά την Απόφαση του ΔΕΚ της 3^{ης} Ιουλίου 1991, Υπόθεση C- 62/86 – Akzo Chemie BV κατά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κυρίως παρ. 65, την Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 21^{ης} Μαΐου 2003, Υπόθεση COMP/C – 1/37.451, 37.578, 37.579 – Deutsche Telekom AG, παρ. 127 και 208, την Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 27^{ης} Ιουνίου 2007, Υπόθεση COMP/ 38.784 – Telefónica, παρ. 333¹⁴, παρ. 310¹⁵ και προοίμιο¹⁶ της αποφάσεως, την Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 18^{ης} Ιουλίου 1988, Υπόθεση IV/30.178 Napier Brown – British Sugar, παρ. 66).

Επομένως, στην περίπτωση αυτή πρέπει να υιοθετηθεί από την Ε.Ε.Τ.Τ. το μοντέλο του Ισοδύναμα Αποδοτικού Παρόχου (Ε.Ε.Ο.) βάσει, όμως, πραγματικών στοιχείων κόστους και κερδών (τιμολόγια) της ίδιας της επιχείρησης με ΣΙΑ (δηλ. του ΟΤΕ εν προκειμένω) και όχι των οικονομικών στοιχείων (έσοδα και κόστη) του Ε.Ε.Ο. όπως εσφαλμένα αναφέρεται στο κείμενο της υπόψη Διαβούλευσης¹⁷. Μόνον όταν τα οικονομικά αυτά στοιχεία του ΟΤΕ δεν είναι διαθέσιμα, η Ε.Ε.Τ.Τ. λαμβάνει υπόψη της, ως υποκατάστατα, στοιχεία benchmark και κόστη ή/και έσοδα εναλλακτικών παρόχων.

Επιπλέον η προϋπόθεση που θέτει η Ε.Ε.Τ.Τ. ότι ο Ε.Ε.Ο. πρέπει να έχει «μέγεθος αγοράς ίσο με το 9% του συνόλου των μεριδίων αγοράς» δεν είναι σύμφωνη με συμπεριλαμβάνει και ιδιαίτερα μικρούς παρόχους οι οποίοι σίγουρα δεν μπορούν να ανταγωνιστούν το ίδιο αποτελεσματικά τον πάροχο με ΣΙΑ. Ο μικρός αυτός πάροχος μπορεί σε κάθε περίπτωση, εάν

¹⁴ Βλ. την Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 27^{ης} Ιουνίου, Υπόθεση COMP/ 38.784 –Telefónica, παρ. 333: «Πρώτον, το αποτέλεσμα του τεστ διακινδυνεύει να βασίζεται σε παράλογες προβλέψεις ...και ως εκ τούτου να οδηγήσουν σε ένα «ψεύτικο θετικό» αποτέλεσμα...».

¹⁵ Βλ. την Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 27^{ης} Ιουνίου 2007, Υπόθεση COMP/ 38.784 –Telefónica, παρ. 310: «Μεθοδολογία του τεστ συμπίεσης περιθωρίου κέρδους (310) Σ' αυτό το μέρος παρατίθεται η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για την εκτίμηση της ύπαρξης συμπίεσης περιθωρίου κέρδους. Πέντε κύρια και σημαντικά σημεία λαμβάνονται υπόψη: το επίπεδο αποτελεσματικότητας του ανταγωνιστή: η κερδοφορία πρέπει να εκτιμηθεί επί τη βάσει των τιμολογίων χονδρικής της δεσπόζουσας επιχείρησης (το τεστ του εξίσου αποδοτικού παρόχου) – το κατάλληλο επίπεδο κόστους, το οποίο είναι... - η ανάλυση της κερδοφορίας: η Επιτροπή έχει αναλύσει την κερδοφορία με δύο μεθόδους: ... και τη μέθοδο discounted cash flow (“DCF”)...».

¹⁶ Βλ. την Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 27^{ης} Ιουνίου 2007, Υπόθεση COMP/ 38.784 –Telefónica, προοίμιο: «3.2. Η κατάχρηση: Από το Σεπτέμβριο του 2001 μέχρι το Δεκέμβριο του 2006, η συμπίεση μεταξύ των τιμών λιανικής της Telefónica από τη μία μεριά και των τιμών χονδρικής πρόσβασης σε τοπικό επίπεδο από την άλλη μεριά, ήταν ανεπαρκής για να καλύψει τα κόστη ενός παρόχου, τόσο αποτελεσματικού, όπως η Telefónica, για την παροχή λιανικής ευρυζωνικής πρόσβασης. Η μεθοδολογία αυτή που βρίσκεται σε συμφωνία και είναι καθιερωμένη από προηγούμενες αποφάσεις εφαρμόζεται για τη διαπίστωση της ύπαρξης συμπίεσης περιθωρίου κέρδους και συνίσταται στην εκτίμηση εάν η χονδρική της Telefónica θα λειτουργούσε με κέρδος βάσει των τιμών της λιανικής...».

¹⁷ Βλ. σ. 17 παρ. 37.

δεν υπάρχει μια καταχρηστική πρακτική από τον πάροχο με ΣΙΑ, να επωφελείται από τα πλεονεκτήματα που συνδέονται με τη ζήτηση, όπως αποτελέσματα δικτύου και εκμάθησης, τα οποία τείνουν να αυξάνουν την αποτελεσματικότητά του (παρ. 24 Κατευθυντήριων Γραμμών της Ε.Ε. για το άρθρο 82 της Συνθ. Ε.Ε.).

Για την εξακρίβωση της λειτουργίας του μοντέλου, αφού απουσιάζει το σχετικό υπόδειγμα θα πρέπει να διενεργηθούν πιλοτικοί έλεγχοι υποθετικών οικονομικών προγραμμάτων ώστε να διαπιστωθεί κατά πόσον συμπίπτουν τα αποτελέσματα του ελέγχου συμπίεσης περιθωρίου τιμών με βάση την προτεινόμενη μοντελοποίηση του ΕΕΟ με τον έλεγχο ληστρικής τιμολόγησης λαμβάνοντας υπόψη τα LRIC κόστη λιανικής του ΟΤΕ.

Σημ. 39 (σελ. 18)

Επισημαίνεται ότι το μόνο μοντέλο συμπίεσης περιθωρίου τιμών που έχει μέχρι σήμερα εγκρίνει η ολομέλεια της ΕΕΤΤ και το οποίο έχει λειτουργήσει επί σειρά ετών χωρίς πρόβλημα είναι μοντέλο DCF. Αντίθετα, με το 'ανεπίσημο' (υπό την έννοια ότι ουδέποτε τέθηκε προς έγκριση από την ολομέλεια της ΕΕΤΤ μέχρι σήμερα) μοντέλο ελέγχου συμπίεσης περιθωρίου τιμών για υπηρεσίες τηλεφωνίας και συνδυασμένων υπηρεσιών που μέχρι σήμερα χρησιμοποιεί η ΕΕΤΤ θεωρούμε ότι δημιούργησε σοβαρότατα προβλήματα, καθώς τα εξαγόμενα συμπεράσματά του είναι διαχρονικά σε πλήρη διαφωνία με τη συμπεριφορά των παρόχων και την εικόνα της αγοράς.

Είναι πάντως σε κάθε περίπτωση σαφές ότι η ανεπάρκεια του παραπάνω μοντέλου πιθανότατα δεν οφείλεται στο γεγονός ότι πρόκειται για στατικό μοντέλο και όχι DCF, αλλά στη 'μοντελοποίηση' του παρόχου αναφοράς.

Ερώτηση 3: Συμφωνείτε ότι η στατική προσέγγιση μοντελοποίησης των στοιχείων κόστους και εσόδων πρέπει να υιοθετηθεί στο μοντέλο συμπίεσης περιθωρίου;

Συμφωνούμε με την στατική προσέγγιση έτσι όπως αιτιολογείται από την Ε.Ε.Τ.Τ. στη σελίδα 18 (παρ. 38) του κειμένου της Διαβούλευσης. Η αιτιολογία αυτή ενισχύει και το επιχειρήματά μας που αναφέρουμε στην Εισαγωγή ότι η αγορά των ηλεκτρονικών επικοινωνιών στην Ελλάδα είναι ώριμη. Θεωρούμε ότι η στατική προσέγγιση μπορεί να αξιοποιηθεί στις περιπτώσεις προϊόντων τηλεφωνίας και ευρυζωνικής πρόσβασης παρόμοια με αυτά που παρέχονται σήμερα και για τα οποία η αγορά είναι πράγματι ώριμη, ενώ η προσέγγιση DCF

είναι πιο κατάλληλη στην περίπτωση προϊόντων τα οποία είναι ακόμα σε φάση ανάπτυξης ή ενδέχεται να δημιουργηθούν στο μέλλον.

Σε κάθε περίπτωση υπογραμμίζουμε εκ νέου ότι ανεξάρτητα από την προσέγγιση που θα ακολουθηθεί, το αποτέλεσμα του ελέγχου συμπίεσης περιθωρίου τιμών δεν θα πρέπει να είναι σε δυσαρμονία με του αποτελέσματος ληστρικής τιμολόγησης

Ερώτηση 4-5:

α. Συμφωνείτε με την υιοθέτηση του προτύπου του Μέσου Μακροπρόθεσμου Επαυξητικού Κόστους (LRAIC) για τον υπολογισμό του κόστους του μοντελοποιημένου παρόχου αναφοράς κατά τον έλεγχο συμπίεσης περιθωρίου;

β. Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή η χρησιμοποίηση του προτύπου LRAIC (λόγω μη διαθεσιμότητας στοιχείων), συμφωνείτε ότι το πρότυπο του Μέσου Συνολικού Κόστους (ATC) πρέπει να χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό του κόστους του μοντελοποιημένου παρόχου αναφοράς;

Όπως προαναφέρθηκε, τα μοναδικά πλήρως ελεγμένα και συνεπώς αξιόπιστα στοιχεία είναι αυτά του ΟΤΕ, καθώς το ΕΚΟΣ ΟΤΕ είναι πλήρως αναπτυγμένο και διαμορφωμένο από τις διαρκείς διορθωτικές παρεμβάσεις των ελεγκτών της ΕΕΤΤ ώστε να είναι δυνατόν να εξαχθούν πλήρη δεδομένα τόσο για FDC όσο και για LRIC κόστος υπηρεσιών, τόσο λιανικής όσο και χονδρικής. Αντιλαμβανόμαστε ότι η άσκηση εντοπισμού LRIC κόστους λιανικής των εναλλακτικών παρόχων εγκυμονεί πολλούς κινδύνους ως προς την αξιοπιστία των δεδομένων.

Σε κάθε περίπτωση, προτείνουμε την υιοθέτηση του LRIC ως προτύπου για τον υπολογισμό του κόστους των προτεινόμενων προγραμμάτων, και δεν συμφωνούμε με την εναλλακτική χρήση του ATC, καθώς το πρότυπο ATC δεν είναι κατάλληλο για ad hoc έλεγχο προσφορών και οικονομικών προγραμμάτων που από τη φύση τους έχουν επαυξητικό χαρακτήρα (τα αντίστοιχα βασικά τιμολόγια παραμένουν αναλλοίωτα), αλλά για τη διαμόρφωση βασικών τιμολογίων προϊόντων / υπηρεσιών. Άλλωστε, είναι γνωστό ότι η χρήση του προτύπου ATC αυτού παράγει τιμολόγια έως και κατά 30% αυξημένα σε σχέση με το LRIC. Σημειώνεται περαιτέρω προς την κατεύθυνση αυτή ότι τα τιμολόγια του ΟΤΕ χονδρικής των οποίων επωφελούνται οι πάροχοι παράγονται με βάση το πρότυπο LRIC.

Ως εναλλακτικό του LRIC πρότυπο προτείνουμε το AVC ή το AAC, που προσομοιάζουν μεθοδολογικά στο LRIC.

Σε κάθε περίπτωση θεωρούμε ότι η ερώτηση είναι μάλλον ακαδημαϊκού χαρακτήρα καθώς η ΕΕΤΤ, όπως φαίνεται και από τις Αποφάσεις της, είναι σε θέση από τα δεδομένα του ΕΚΟΣ ΕΕΤΤ να εξάγει πλήρη εικόνα σε σχέση με το LRIC κόστος λιανικής του ΟΤΕ σε σχέση με προϊόντα τηλεφωνίας και ευρυζωνικής πρόσβασης, που καλύπτουν το φάσμα των αγορών στις οποίες ο ΟΤΕ έχει σημαντική ισχύ.

Αντιλαμβανόμαστε ότι η μεθοδολογία υπολογισμού του κόστους κεφαλαίου επηρεάζει το κόστος που θα εμφανίζεται για τον μοντελοποιημένο πάροχο για την εκάστοτε υπηρεσία. Σε αρμονία με τις οδηγίες της ΕΕ, το εξαγόμενο κόστος θα πρέπει να είναι το ίδιο με το LRIC κόστος λιανικής του ΟΤΕ. Συνεπώς δεν έχουμε αντίρρηση στη χρήση του WACC, στο βαθμό που διαπιστώνεται από πιλοτικό 'τρέξιμο' του μοντέλου δεν προκύπτουν αντιφάσεις σε σχέση με τον έλεγχο ληστρικής τιμολόγησης με τα LRIC κόστη λιανικής του ΟΤΕ.

Σημ. 50, 51, 52 (σελ. 22)

Από την Ανακοίνωση της ΕΕΤΤ καθίσταται σαφής η σχέση μεταξύ του AAC και του LRIC κόστους λιανικής. Το AAC είναι μεθοδολογικά χαμηλότερο από το LRIC κόστος (το οποίο με τη σειρά του είναι χαμηλότερο από το FDC). Παρότι από το πνεύμα της Ανακοίνωσης προκύπτει ότι αν ένα προτεινόμενο τιμολόγιο είναι υψηλότερο από AAC κόστος για τις αντίστοιχες υπηρεσίες τυπικά δεν υφίσταται θέμα ληστρικής τιμολόγησης, αναφέρεται ότι στις περιπτώσεις που μία προτεινόμενη τιμή είναι μεν πάνω από το AAC αλλά κάτω από το LRIC ενδέχεται η τιμή αυτή να συνιστά ληστρική τιμολόγηση.

Από τα παραπάνω υπονοείται ότι μία ενδεχόμενη ex ante έγκριση από την ΕΕΤΤ ενός οικονομικού προγράμματος του ΟΤΕ με το σκεπτικό ότι το προτεινόμενο τιμολόγιο είναι άνω του AAC κόστους (αλλά κάτω του LRIC κόστους), ενέχει τον κίνδυνο το προϊόν αυτό να εξεταστεί ex post με βάση τους κανόνες του ανταγωνισμού και να θεωρηθεί ο ΟΤΕ χωρίς να το θέλει ότι επιδίδεται σε ληστρική τιμολόγηση. Είναι σαφές ότι ο ΟΤΕ δεν επιδιώκει παρόμοια ανασφάλεια δικαίου.

Ερώτηση 6: Συμφωνείτε ότι ο έλεγχος ληστρικής τιμολόγησης πρέπει να γίνεται με βάση το Μέσο Αποφευκτέο Κόστος (AAC) της επιχείρησης με ΣΙΑ;

Δεν συμφωνούμε με τη χρήση του AAC κόστους ως βάση για τον έλεγχο ληστρικής τιμολόγησης. Προτείνουμε εξ' αρχής τη χρήση του LRIC κόστους.

Σημ. 55 (σελ 23)

Με βάση την Ανακοίνωση της ΕΕ του 2009, στο βαθμό που τα στοιχεία από την Επιχείρηση με ΣΙΑ δεν είναι επαρκή/αξιόπιστα (γεγονός που στην περίπτωση του ΟΤΕ δεν ισχύει, καθώς η ΕΕΤΤ κάθε χρόνο είναι σε θέση να εγκρίνει το ΕΚΟΣ ΟΤΕ), εξετάζονται τα κόστη *λιανικής* των εναλλακτικών παρόχων, και όχι τα κόστη δικτύου.

Σε κάθε περίπτωση επαναλαμβάνεται ότι η αξιολόγηση της όποιας μοντελοποίησης προκύπτει από τη συμβατότητά της με τα πραγματικά LRIC κόστη λιανικής της επιχείρησης με ΣΙΑ, δηλαδή του ΟΤΕ.

19/ Σημ. 56, 57 (σελ. 24)

Σημειώνεται κατ' αρχήν ότι εφόσον πραγματικά υιοθετείται η αρχή του ισοδύναμα αποδοτικού παρόχου, στο τρίτο στάδιο τα κόστη πρέπει να είναι σύμφωνα με τα LRIC κόστη λιανικής της επιχείρησης με ΣΙΑ.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι μοντελοποίηση υποθέτει ότι ένας εναλλακτικός πάροχος είναι υποχρεωμένος να δραστηριοποιηθεί στο σύνολο της επικράτειας και έτσι καθίσταται ανακριβής, καθώς οι πάροχοι έχουν έναντι του ΟΤΕ το πλεονέκτημα της 'real option value', δηλαδή της επιλογής να δραστηριοποιηθούν εκεί από όπου θα αποκομίσουν τα μέγιστα οφέλη, γεγονός που δεν ισχύει για τον ΟΤΕ. Αντίθετα, η μοντελοποίηση με βάση τη δραστηριοποίηση στο σύνολο της επικράτειας επιβαρύνει το μοντέλο των παρόχων παρότι στην πραγματικότητα αυτό δεν ισχύει.

Παράλληλα, δεν λαμβάνεται υπόψη ότι σχεδόν το σύνολο των μεγάλων εναλλακτικών παρόχων έχει λάβει κρατική επιδότηση για παροχή ευρυζωνικών υπηρεσιών που επίσης στρεβλώνει την εικόνα της αγοράς.

Σημ. 58 (σελ. 25)

Η ανάγκη ‘επαρκούς τεκμηρίωσης’ των προϋπολογιστικών δεδομένων είναι απόλυτα κατανοητή, για λόγους διαφάνειας θα πρέπει όμως να εξειδικευτεί περισσότερο, κατ’ ελάχιστο μέσω παραδειγμάτων. Θα ήταν χρήσιμο να επιβεβαιωθεί ότι η μέχρι τώρα παρασχεθείσα τεκμηρίωση του ΟΤΕ στα προγράμματα που έχει μέχρι σήμερα υποβάλει και έχουν εγκριθεί από την ΕΕΤΤ είναι επαρκής.

Επισημαίνεται σε κάθε περίπτωση ότι για τις ανάγκες ενός ex ante ελέγχου ο οποίος διενεργείται με την επιφύλαξη απεριόριστων ex post ελέγχων, είναι προφανές ότι η ‘επαρκής τεκμηρίωση’ πρέπει να κινείται στα συνήθη εμπορικά πλαίσια.

Σημ. 59, (σελ. 25)

Λαμβάνοντας υπόψη τον τρόπο διενέργειας του κοστολογικού ελέγχου του ΟΤΕ καθώς και την απουσία οποιουδήποτε ελέγχου των στοιχείων των εναλλακτικών παρόχων, δεν είναι κατανοητή η προσέγγιση ότι ελεγμένα από την ΕΕΤΤ στοιχεία θα ελέγχονται ως προς την ορθότητά τους από δεδομένα που δεν έχουν ελεγχθεί. Στην πραγματικότητα θα έπρεπε να συμβαίνει το αντίθετο.

Περαιτέρω, είναι πράγματι χρήσιμο η μοντελοποίηση του παρόχου και τα εξαγόμενα εξ αυτής συμπεράσματα να ελέγχονται από πραγματικά δεδομένα της αγοράς όπως οι τιμολογιακές προσφορές των παρόχων διαχρονικά.

Σημ. 61 (σελ. 26)

Εφόσον υιοθετηθεί αυτή η προσέγγιση, θα πρέπει να ακολουθηθεί και για τα δεδομένα του ΟΤΕ. Αυτό καθίσταται ιδιαίτερα σημαντικό στο διάστημα που διαρκεί ο έλεγχος του ΕΚΟΣ ΟΤΕ και έχουν ήδη παρασχεθεί στοιχεία στην ΕΕΤΤ όπου διαφαίνεται σημαντική τροποποίηση στο LRIC κόστος λιανικής ΟΤΕ.

Ερώτηση 8: Συμφωνείτε με τις προτεινόμενες πηγές δεδομένων για την αξιολόγηση της συμπίεσης περιθωρίου;

Θεωρούμε ότι πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο ελεγμένα από ανεξάρτητο ελεγκτή δεδομένα, και μέχρι σήμερα τα μόνα ελεγμένα δεδομένα είναι αυτά του ΕΚΟΣ ΟΤΕ.

Περαιτέρω, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται και αντικειμενικής φύσης δεδομένα, όπως οι τιμολογιακές προσφορές των εναλλακτικών παρόχων.

Σημ. 62-65 (σελ. 26)

Η συγκεκριμένη μοντελοποίηση διαφαίνεται να καταλήγει σε 'ισοδύναμα αποδοτικούς παρόχους' (ΕΕΟ) που στην πράξη είναι λιγότερο αποδοτικοί από τον ΟΤΕ. Αυτό αντιφάσκει αφενός με την προσέγγιση τόσο της ΕΕΤΤ που υιοθετήθηκε από την έναρξη της απελευθέρωσης της αγοράς μέχρι και το 2007, όπου ο ΟΤΕ είχε υποχρέωση κοστοτρέφειας και στη χονδρική και στη λιανική και μόνο οι πάροχοι που ήταν στην πράξη πιο αποδοτικοί από τον ΟΤΕ μπορούσαν να επιβιώσουν (αυτή είναι και η Ευρωπαϊκή πρακτική) και αφετέρου με την Ανακοίνωση της ΕΕ του 2009 που λέει ότι χρησιμοποιούνται σαν κανόνας τα κόστη της επιχείρησης με ΣΙΑ και όχι τα κόστη ισοδύναμα αποτελεσματικού παρόχου με αυτόν που έχει ΣΙΑ. Δηλαδή η αρχή του ισοδύναμα αποτελεσματικού παρόχου υπονοεί ότι ο πάροχος αυτός στην πράξη είναι εξίσου αποδοτικός με την επιχείρηση με ΣΙΑ και δεν καταλήγει να χρειάζεται υψηλότερες τιμές λιανικής από την επιχείρηση με ΣΙΑ για να επιβιώσει. Όπως έχει επισημανθεί, αυτό θα οδηγούσε στη συντριπτική πλειοψηφία των χρηστών να πληρώνουν περισσότερο λόγω της αναποτελεσματικότητας κάποιων παρόχων.

Η παραπάνω αντίφαση είναι ακόμα πιο έντονη αν ληφθεί υπόψη ότι κατά τα πρώτα χρόνια της απελευθέρωσης οι εναλλακτικοί πάροχοι ήταν σε ακόμα δυσμενέστερη θέση καθώς ως νεοεισερχόμενοι είχαν και ελάχιστους συνδρομητές και μικρή εμπειρία στην παροχή υπηρεσιών ('learning curve').

Οι πηγές δεδομένων που αναφέρονται στην παράγραφο 58 (σελ. 25) του κειμένου της Διαβούλευσης αφορούν τα οικονομικά στοιχεία της Επιχείρησης με ΣΙΑ και είναι σύμφωνες με τα προβλεπόμενα στις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ε.Ε. για το άρθρο 82 της Συνθ. Ε.Ε. Αντίθετα, η αναφορά στην παράγραφο 59 (σελ. 25) του κειμένου της Διαβούλευσης ότι *«επιπροσθέτως, η ΕΕΤΤ όπου κρίνει απαραίτητο θα προβεί στη χρήση δεδομένων που παρέχονται από εναλλακτικούς παρόχους υπό τη μορφή ερωτηματολογίων για την εξακρίβωση της ορθότητας και της ακρίβειας των δεδομένων που παρέχονται από τον πάροχο με ΣΙΑ, ειδικά στην περίπτωση μη ελεγμένων λειτουργικών και χρηματοοικονομικών δεδομένων»* είναι εσφαλμένη και αντίθετη με τα όσα έχουμε ήδη αναφέρει ανωτέρω διότι:

Η Ε.Ε.Τ.Τ. αναζητεί οποιαδήποτε άλλα οικονομικά στοιχεία ακόμη και από τους εναλλακτικούς παρόχους, μόνον στην περίπτωση που δεν έχει διαθέσιμα οικονομικά στοιχεία

της Επιχείρησης με ΣΙΑ προκειμένου να εξετάσει το συγκεκριμένο οικονομικό πρόγραμμα της τελευταίας. Από τη στιγμή που η Επιχείρηση με ΣΙΑ (δηλ. ο ΟΤΕ) έχει υποβάλει τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 58 του κειμένου της Διαβούλευσης οικονομικά στοιχεία της μαζί με το εξεταζόμενο οικονομικό πρόγραμμά της και, πέραν αυτών των στοιχείων, η Ε.Ε.Τ.Τ. έχει στη διάθεσή της και άλλα οικονομικά στοιχεία της ίδιας Επιχείρησης με ΣΙΑ από άλλους ελέγχους της που έχει διενεργήσει στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της (στοιχεία του ΕΚΟΣ, κλπ), κάθε άλλη αναζήτηση από την Ε.Ε.Τ.Τ. στοιχείων από άλλες πηγές είναι, κατ' αρχήν, αντίθετη σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο έτσι όπως αυτό έχει διαμορφωθεί από τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τη νομολογία του ΔΕΚ κατά τα ανωτέρω αναλυτικώς αναφερόμενα.

Ερώτηση 9: Συμφωνείτε με τον προτεινόμενο τρόπο καθορισμού της ζήτησης του μοντελοποιημένου παρόχου αναφοράς;

Δεν συμφωνούμε με τη μεθοδολογία που υιοθετείται εφόσον ο ΕΕΟ καταλήγει στην πράξη να είναι λιγότερο αποτελεσματικός από τον ΟΤΕ.

Σημ. 66 (σελ. 27)

Είναι γνωστό ότι οι πάροχοι κινητής τηλεφωνίας έχουν εισέλθει στην αγορά σταθερής παρέχοντας είτε σταθερή τηλεφωνία, μέσω δικτύου κινητής τηλεφωνίας και ευρυζωνική πρόσβαση μέσω σταθερού δικτύου είτε τηλεφωνία και ευρυζωνική πρόσβαση μέσω κινητού δικτύου, σε τέτοιες τιμές ώστε να υπάρχει de facto υποκατάσταση των υπηρεσιών που παρέχονται μέσω σταθερού δικτύου. Παράλληλα, το ρυθμιστικό πλαίσιο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών βασίζεται μεταξύ άλλων και στην αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας. Συνεπώς, ο τεχνολογικός περιορισμός που τίθεται θεωρούμε ότι δε συνάδει τόσο με το ρυθμιστικό πλαίσιο όσο και με την εικόνα της αγοράς.

Σημ. 68-72 (σελ. 28)

Οι υπηρεσίες χονδρικής του ΟΤΕ είναι μεσοσταθμισμένες λαμβάνοντας υπόψη κόστη για το σύνολο της Επικράτειας, και το ίδιο φυσικά ισχύει και για τις υπηρεσίες λιανικής. Συνεπώς η συγκεκριμένη παραμετροποίηση κρίνεται άνευ αντικειμένου, ιδιαίτερα δε λαμβάνοντας

υπόψη ότι σύμφωνα με την Ανακοίνωση της ΕΕ του 2009 λαμβάνονται υπόψη τα κόστη του τμήματος λιανικής των εναλλακτικών παρόχων (στην υποθετική περίπτωση που τα από την ΕΕΤΤ ελεγμένα στοιχεία του ΟΤΕ δεν κριθούν αξιόπιστα) και όχι τα κόστη δικτύου.

Ερώτηση 10: Συμφωνείτε με τη χρήση του δικτύου της επιχείρησης με ΣΙΑ ως «γεωγραφικό» μοντέλο αναφοράς για τον μοντελοποιημένο πάροχο;

Στην παράγραφο 66 (σελ. 27) του κειμένου της Διαβούλευσης, η Ε.Ε.Τ.Τ. εξαιρεί τα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας ως υποκατάστατα των σταθερών δικτύων και θεωρεί ότι ο Ε.Ε.Ο. θα πρέπει να αναπαράγει τις υπηρεσίες του οικονομικού προγράμματος μόνον σε ένα σταθερό δίκτυο ισοδύναμο με αυτό που χρησιμοποιείται από την Επιχείρηση με ΣΙΑ, παρά το γεγονός ότι στο ίδιο κείμενο της Διαβούλευσης γίνεται δεκτό ότι *«η ασύρματη ευρυζωνική πρόσβαση μέσω κινητής τεχνολογίας είναι συνολικά φθηνότερη από την παραδοσιακή ενσύρματη πρόσβαση στο διαδίκτυο.»*

Από την παραπάνω παραδοχή, που αντανακλά στη σημερινή κατάσταση της ελληνικής αγοράς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, αποδεικνύεται ότι ένας Ε.Ε.Ο. μπορεί κάλλιστα να ανταγωνιστεί το οικονομικό πρόγραμμα της Επιχείρησης με ΣΙΑ λόγω και της δυνατότητάς του να έχει φθηνότερη πρόσβαση στο δίκτυο της κινητής τηλεφωνίας.

Επομένως, ο περιορισμός αυτός που βάζει η Ε.Ε.Τ.Τ. είναι αδικαιολόγητος και δεν ανταποκρίνεται στη σημερινή κατάσταση της ελληνικής αγοράς των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και επιπλέον δίνει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στον Ε.Ε.Ο. και γενικά σε κάθε εναλλακτικό πάροχο σε βάρος του ΟΤΕ, μη λαμβάνοντας υπόψη της την αποτελεσματικότητά τους με το να ανταγωνίζονται επιτυχώς τον ΟΤΕ, μέσω της φθηνότερης πρόσβασής τους στα κινητά δίκτυα, αλλά περιορίζει την ανταγωνιστικότητά τους μέσω της πρόσβασής τους στο σταθερό δίκτυο. Η παραδοχή αυτή δίνει μία ψευδή εικόνα του Ε.Ε.Ο., αφού αυτός μπορεί να ανταγωνιστεί αποτελεσματικά τον ΟΤΕ χωρίς τη πρόσβασή του στο σταθερό δίκτυο, την οποία μπορεί και να μην επιθυμεί.

Ερώτηση 11: Συμφωνείτε ότι η προτεινόμενη προσέγγιση της βέλτιστης επιλογής μεταξύ άμεσης και έμμεσης πρόσβασης είναι η σωστή μέθοδος για την μοντελοποίηση της αρχιτεκτονικής δικτύου του παρόχου αναφοράς;

Σε συνέχεια της απάντησης στην προηγούμενη ερώτηση και εφόσον ο εναλλακτικός πάροχος έχει τη δυνατότητα άμεσης πρόσβασης σε οποιοδήποτε σημείο του δικτύου του ΟΤΕ στην ελληνική επικράτεια, με χονδρικές τιμές ρυθμισμένες από την Ε.Ε.Τ.Τ. και με αποκλειστικά δικά του εμπορικά και οικονομικά κριτήρια, δεν τίθεται θέμα «βέλτιστης επιλογής μεταξύ άμεσης και έμμεσης πρόσβασης» από τον εναλλακτικό πάροχο, διότι αυτός έχει ανά πάσα στιγμή τη δυνατότητα να επιλέξει οποιαδήποτε πρόσβαση στο δίκτυο του ΟΤΕ.

Ερωτήσεις 12-16:

Δεν συμφωνούμε με την εν λόγω μοντελοποίηση των στοιχείων κόστους λιανικής. Τα απαιτούμενα δεδομένα παρέχονται από το ΕΚΟΣ ΟΤΕ, η ορθότητα των οποίων πιστοποιείται από τους κοστολογικούς ελέγχους επί σειρά ετών.

Δεν έχουμε αντίρρηση με τον ετήσιο υπολογισμό. Σημειώνεται εντούτοις ότι το LRIC κόστος για μία υπηρεσία υπολογίζεται και ανά συνδρομητή, καθώς και το έσοδο. Συνεπώς είναι πιο απλό ο έλεγχος να γίνεται σε επίπεδο συνδρομητή, καθώς έτσι δεν απαιτείται να συνυπολογιστούν όγκοι πωλήσεων.

Ερώτηση 17: Συμφωνείτε με την ανωτέρω πρόταση για την ενσωμάτωση των σχετιζόμενων υπηρεσιών κατά τον έλεγχο ληστρικής τιμολόγησης;

Συμφωνούμε.

Ερώτηση 18: Συμφωνείτε με τη χρήση του προτεινόμενου PTM;

Για να είμαστε σε θέση να τοποθετηθούμε είναι απαραίτητο να γνωρίζουμε το PTM και να γίνει πιλοτικός έλεγχός του με χρήση υποθετικών προγραμμάτων ή προγραμμάτων τα οποία έχουν ήδη υποβληθεί κατά το παρελθόν στην ΕΕΤΤ. Το PTM μοντέλο θα πρέπει να παράγει αποτελέσματα συμβατά με τα αποτελέσματα του ελέγχου ληστρικής τιμολόγησης. Σημειώνεται σχετικά ότι με δεδομένη την κοστοστρεφή (και μάλιστα κατά LRIC) τιμολόγηση των υπηρεσιών χονδρικής, ο έλεγχος ληστρικής τιμολόγησης θα πρέπει να είναι πιο αυστηρός από τον έλεγχο με βάση το PTM, συνεπώς εφόσον η μοντελοποίηση είναι ακριβής θα πρέπει να είναι πιθανό το ενδεχόμενο ένα πρόγραμμα να 'περνάει' το PTM και όχι τον έλεγχο ληστρικής τιμολόγησης, αλλά όχι το αντίθετο.

Δεδομένου ότι το PTM στην ουσία υλοποιεί και ποσοτικοποιεί όλες τις παραδοχές της μοντελοποίησης, είναι αδύνατον να διαμορφωθεί τεκμηριωμένη θέση ουσιαστικά για το σύνολο της διαβούλευσης αν δεν μας κοινοποιηθεί πρώτα το PTM.

Ερώτηση 19: Συμφωνείτε με την διαδικασία εξέτασης νέων ή υφισταμένων οικονομικών προγραμμάτων;

Εφόσον τα υφιστάμενα οικονομικά προγράμματα του ΟΤΕ έχουν υποστεί τον ex ante έλεγχο της Ε.Ε.Τ.Τ. και έχουν εγκριθεί από την τελευταία, θεωρούμε ότι παρέλκει κάθε άλλος έλεγχος, εκτός από τον ex post έλεγχό τους σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από τη νομοθεσία περί ελεύθερου ανταγωνισμού.

Σημ. 120 (σελ. 39)

Δεδομένου ότι πέραν των ποσοτικών δεδομένων υπάρχουν και στοιχεία που πρέπει να υποβληθούν ως περιγραφές, το γεγονός ότι η προθεσμία τίθεται 'μετά το πέρας της υποβολής όλων των απαιτούμενων στοιχείων' είναι δυνατόν στην ουσία να καταστρατηγηθεί. Για την αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού, είναι σκόπιμο να τεθεί παράλληλα και μία σύντομη προθεσμία (πχ 5 ημερών) κατά την οποία η ΕΕΤΤ θα επιβεβαιώνει ότι έχουν υποβληθεί όλα τα απαιτούμενα στοιχεία ή θα ζητάει και νέα. Η προθεσμία αυτή θα αφορά και στην περίπτωση που θα ζητούνται διευκρινίσεις και για πρόσθετα στοιχεία που υποβάλλονται, ενώ θα πρέπει να τεθεί μία συνολική προθεσμία κατά την οποία η ΕΕΤΤ θα πρέπει να αποφαινεται επί ενός προγράμματος, ακόμα και εάν η απόφασή της είναι απορριπτική λόγω έλλειψης στοιχείων. Η προθεσμία αυτή δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τις 15 εργάσιμες ημέρες για κάθε πρόγραμμα.

Ερώτηση 20: Συμφωνείτε με το προτεινόμενο χρονικό περιθώριο για την εξέταση των οικονομικών προγραμμάτων;

Ο ΟΤΕ προκειμένου να απαντήσει άμεσα στα αντίστοιχα οικονομικά προγράμματα των ανταγωνιστών του ή και να τους προλάβει με νέο οικονομικό πρόγραμμά του, εφόσον τα στοιχεία, τα οποία θα πρέπει να υποβάλλει για την εξέταση του συγκεκριμένου οικονομικού προγράμματός του, έχουν καθορισθεί πλήρως από την Ε.Ε.Τ.Τ., η τελευταία θα πρέπει να εγκρίνει το εξεταζόμενο οικονομικό πρόγραμμα του ΟΤΕ μέσα σε αποκλειστική προθεσμία

όχι μεγαλύτερη των πέντε (5) εργασίμων ημερών. Τούτο σημαίνει ότι, αφενός μεν ο ΟΤΕ έχει υποβάλει πλήρη τα καθορισμένα από την Ε.Ε.Τ.Τ. στοιχεία και η τελευταία δεν μπορεί να ζητά επιπλέον στοιχεία που δεν προβλέπονται. Σε διαφορετική περίπτωση θα καταλήξουμε και πάλι σ' αυτό που συμβαίνει σήμερα, να ζητά η Ε.Ε.Τ.Τ. διάφορα στοιχεία, τις περισσότερες φορές άσχετα για τη συγκεκριμένη εξέταση και η οριστική απόφασή της για έγκριση ή απόρριψη του εξεταζόμενου προγράμματος του ΟΤΕ να εκδίδεται μετά την πάροδο πολλών μηνών, με συνέπεια το πρόγραμμα αυτό να μην έχει πλέον όφελος για τον ΟΤΕ. Τέλος, θα πρέπει να προβλεφθεί ότι μετά την πάροδο της ως άνω αποκλειστικής προθεσμίας των πέντε (5) εργασίμων ημερών, χωρίς να εκδώσει η Ε.Ε.Τ.Τ. σχετική απόφαση, θα θεωρείται ότι η Ε.Ε.Τ.Τ. έχει εγκρίνει σιωπηρά το συγκεκριμένο πρόγραμμα του ΟΤΕ και ότι ο τελευταίος θα μπορεί από την επομένη να το διαθέτει στην αγορά με τους όρους που υπέβαλε στην Ε.Ε.Τ.Τ.

Ερώτηση 21: Συμφωνείτε με τις προτάσεις της ΕΕΤΤ αναφορικά με την αναθεώρηση της μεθοδολογίας και του μοντέλου ελέγχου συμπίεσης περιθωρίου και ληστρικής τιμολόγησης;

Με τα δεδομένα που έχουν τεθεί στη διαβούλευση είναι ασαφής η ουσία της προτεινόμενης ρύθμισης. Καθώς δεν έχει τεθεί στη διαβούλευση κάποιο μοντέλο αλλά μόνο οι αρχές του, αντιλαμβανόμαστε ότι αυτές δεν υπόκεινται σε ετήσια αναθεώρηση και σε κάθε περίπτωση θα πραγματοποιηθεί διαβούλευση πριν την όποια τροποποίησή τους. Περαιτέρω, στην ουσία με τη ρύθμιση η ΕΕΤΤ διατηρεί το δικαίωμα να τροποποιεί ανά πάσα στιγμή το μοντέλο ώστε να υπάρχει έλλειμμα ασφάλειας δικαίου και διαφάνειας. Προτείνουμε το μοντέλο να αναθεωρείται μόνο ετήσια σε αρμονία με τον κοστολογικό έλεγχο του ΟΤΕ.

Παράρτημα Β (σελ. 47-51)

Από τη φύση τους τα στοιχεία αυτά μπορεί να υποστούν πολλές αυθαίρετες τροποποιήσεις αν δεν υπάρχει πλήρως καταναμημένο κοστολογικό σύστημα στους παρόχους, καθώς αποτελούν καταμερισμό ευρύτερων κέντρων κόστους των παρόχων.

Παράρτημα Γ (σελ. 52)

Έχουμε τις παρακάτω παρατηρήσεις:

- Τα κόστη ενεργοποίησης δεν πρέπει να κατανεμηθούν σε ένα έτος αλλά στο σύνολο της ωφέλιμης ζωής του πελάτη.
- Το πλήρως κατανεμημένο κόστος δεν είναι καλό proxy για το LRIC κόστος, καθώς εμφανίζει κόστη αυξημένα κατά 25-30% σε σχέση με το LRIC. Περαιτέρω, η ΕΕΤΤ έχει ήδη με στοιχεία από το υφιστάμενο ΕΚΟΣ ΟΤΕ αναγνωρίσει το LRIC κόστος λιανικής του ΟΤΕ, όπως έχει αποτυπωθεί σε αρκετές αποφάσεις της. Συνεπώς θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί το LRIC κόστος λιανικής.